

TAKING
COOPERATION
FORWARD

- Szkolenie dotyczące zanieczyszczeń terenów przemysłowych w ramach projektu GreenerSites. Bydgoszcz, styczeń 2019 r.
- Sposoby migracji zanieczyszczeń, modele konceptualne i matematyczne

 Grzegorz Gzyl, Główny Instytut Górnictwa

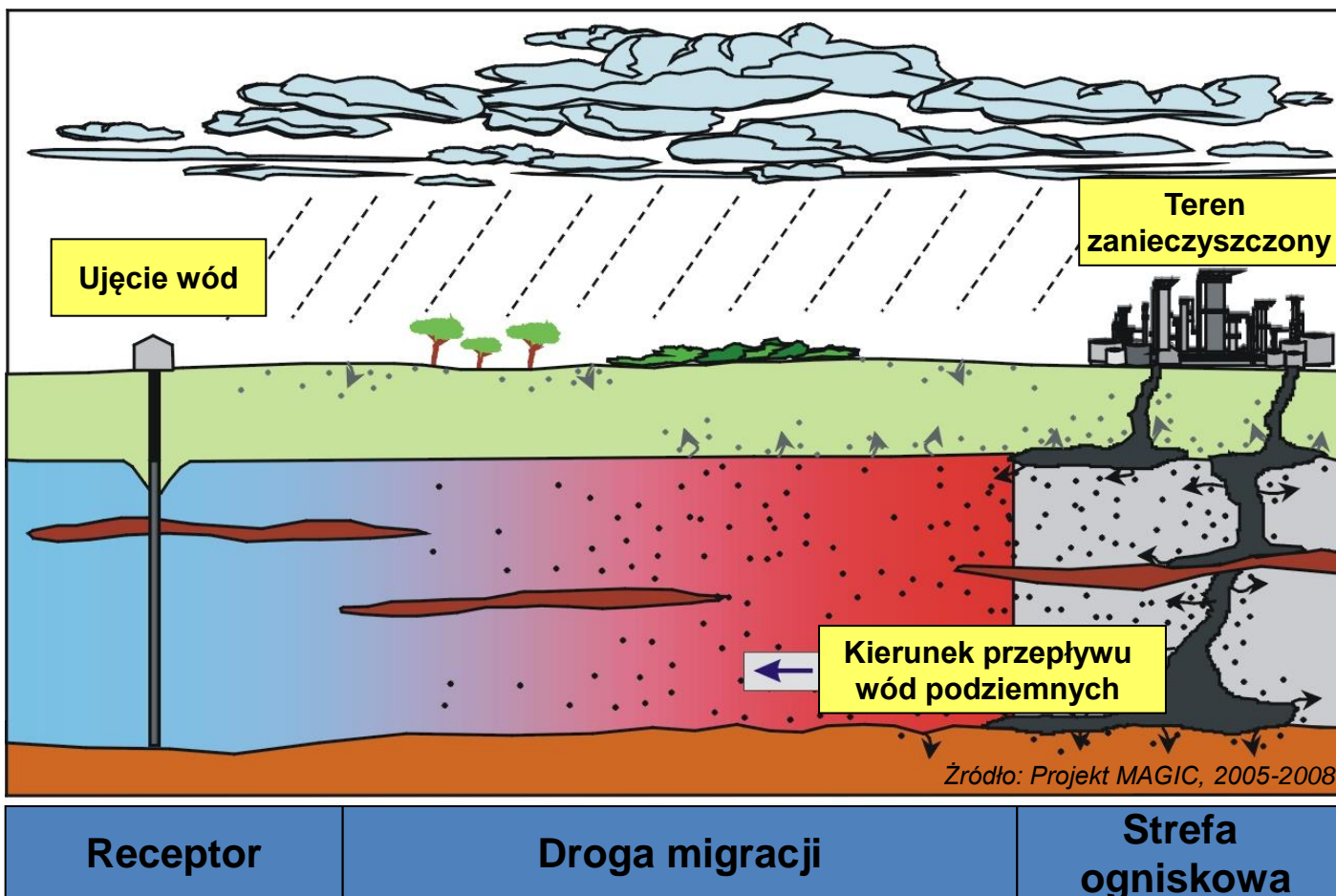
Plan szkolenia

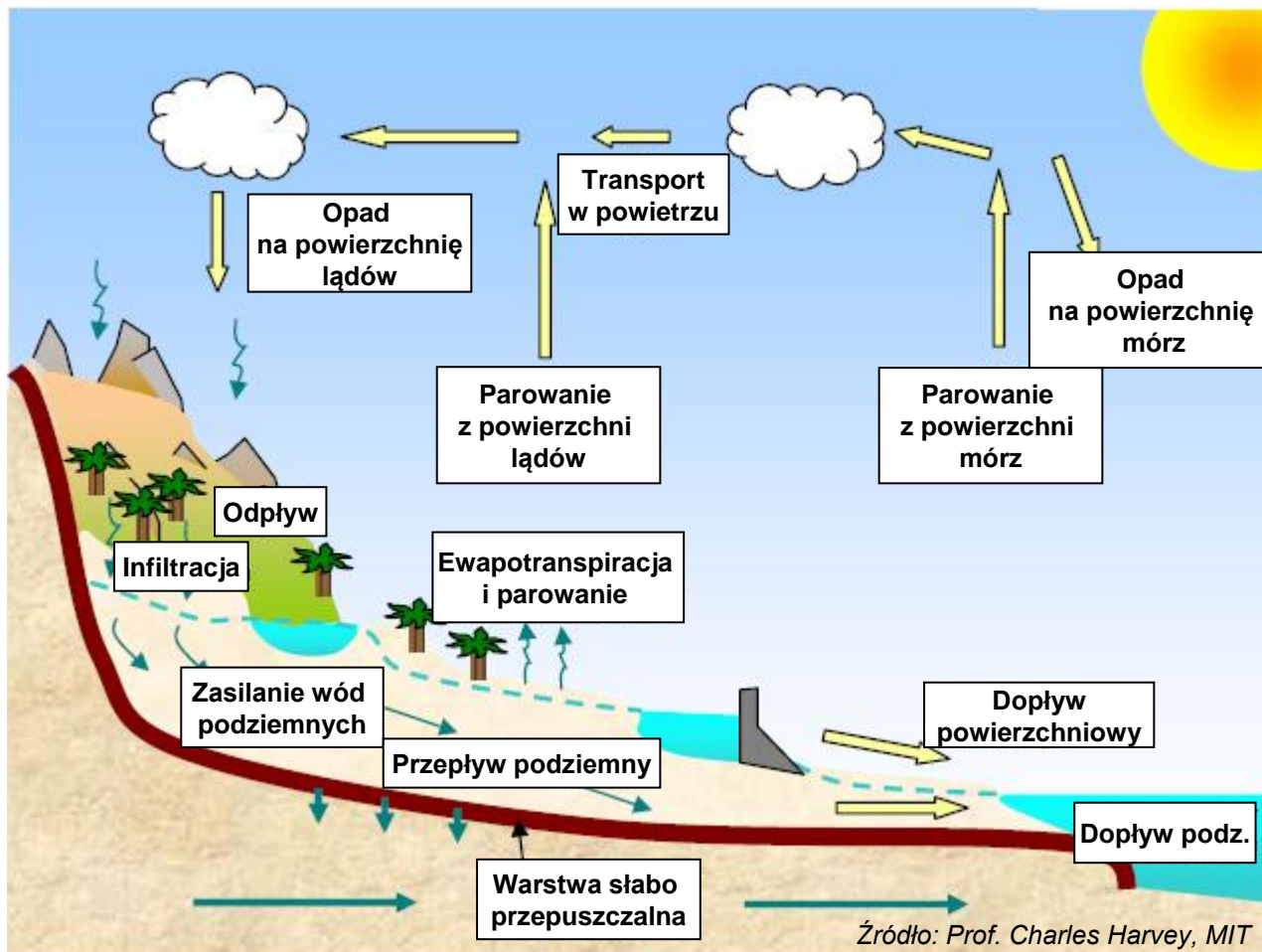
- Wprowadzenie teoretyczne
  - Przepływ wód podziemnych
  - Migracja zanieczyszczeń
  - Modelowanie konceptualne i matematyczne
- Praktyczne przykłady zastosowania modelowania konceptualnego i matematycznego

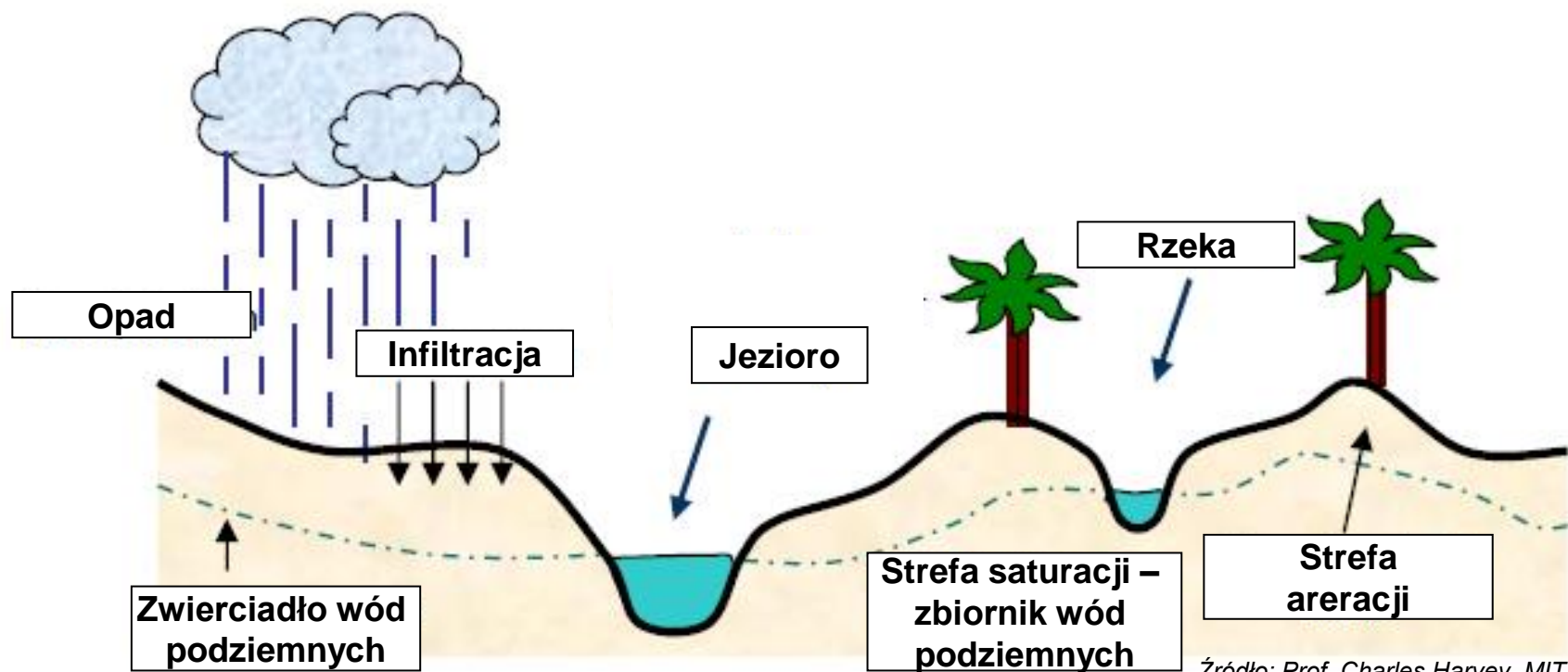
Migracja zanieczyszczeń

Obieg wody w przyrodzie

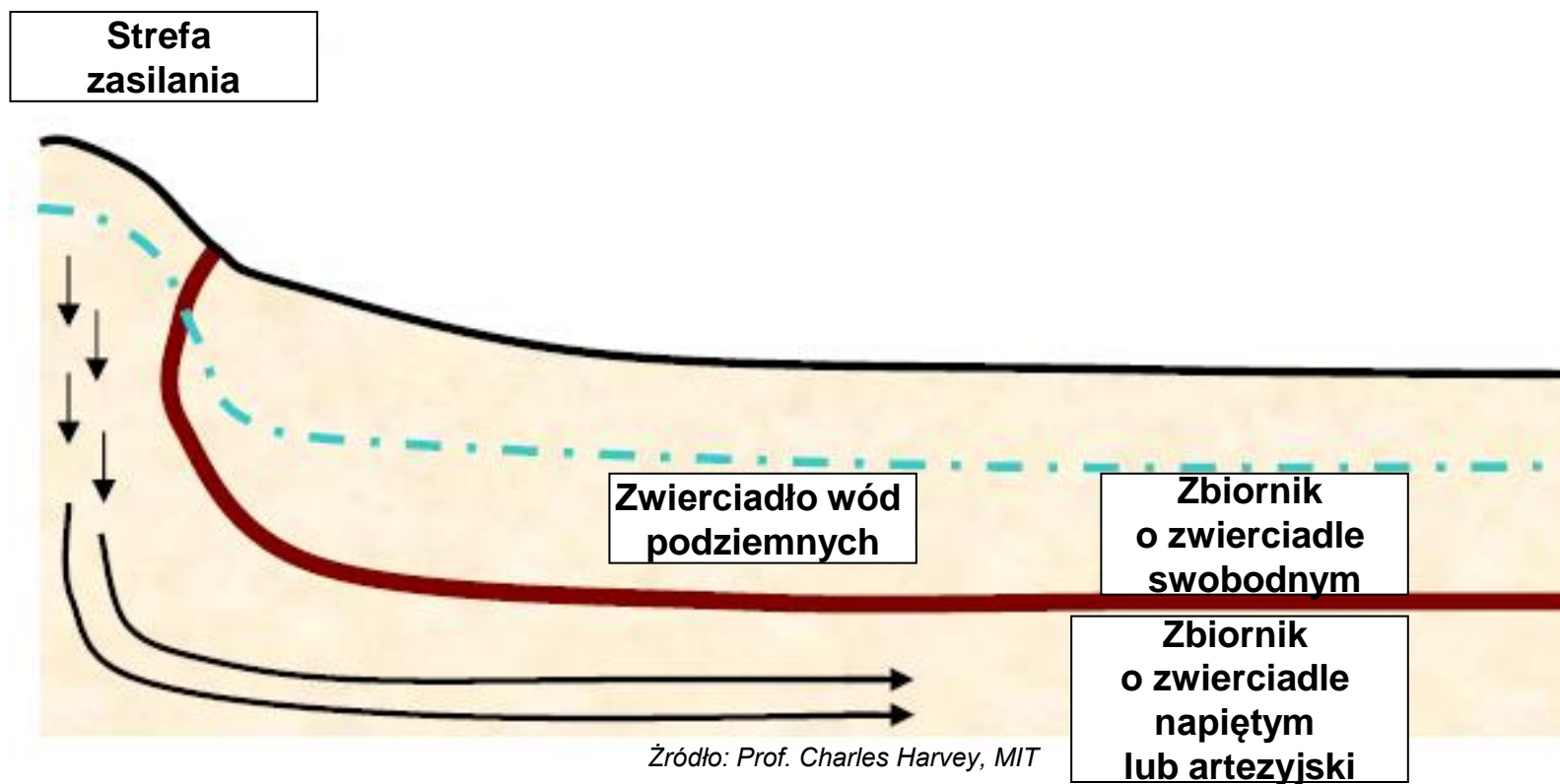

Strefa aeracji i saturacji – zbiorniki wód podziemnych

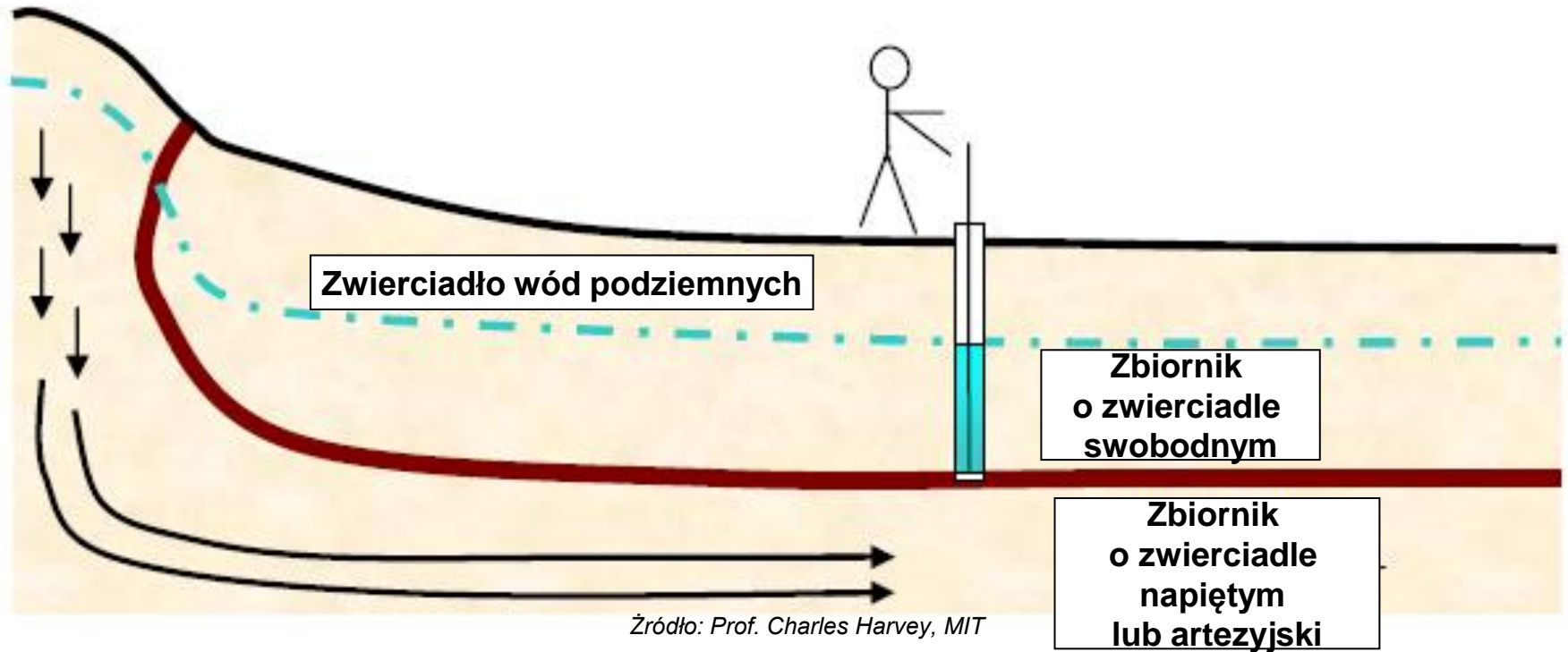

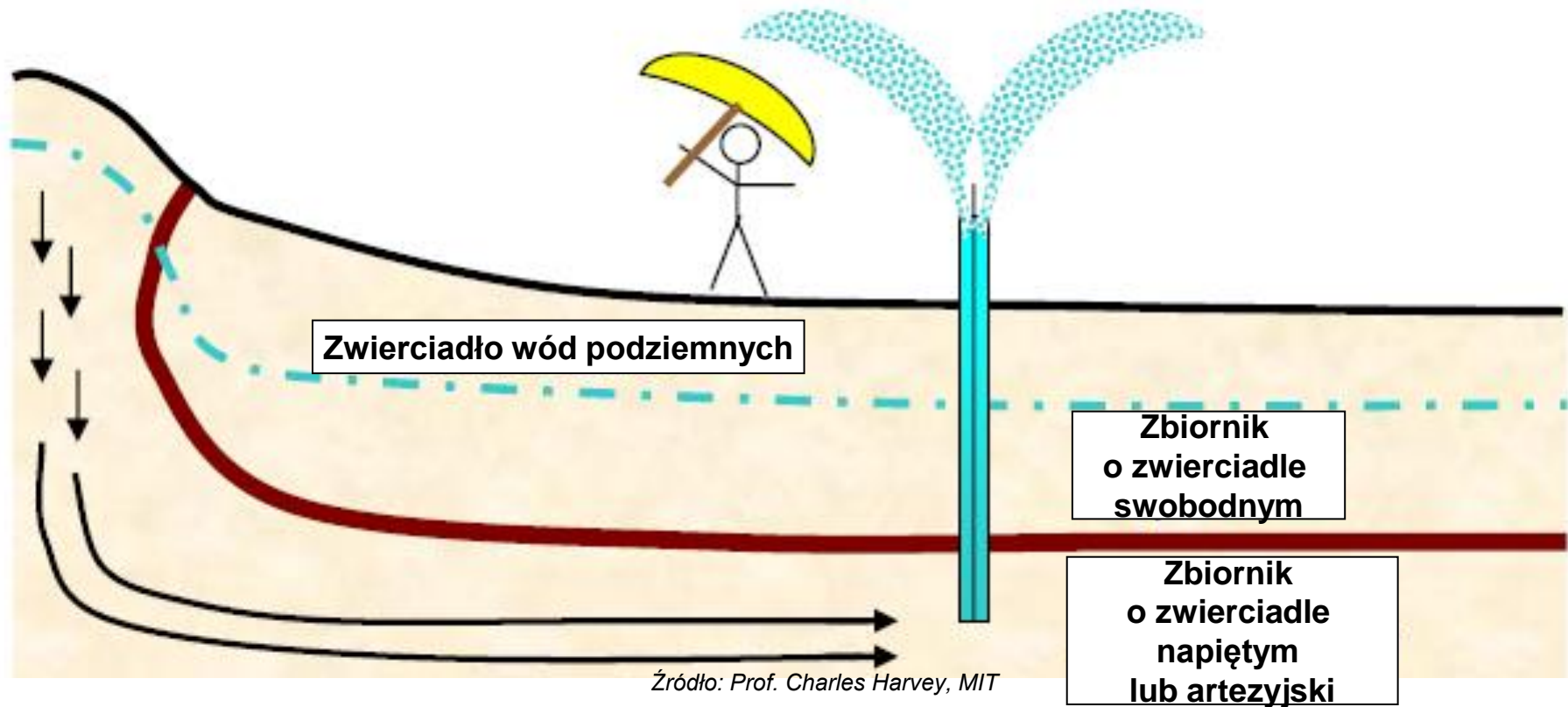
Zbiorniki o zwierciadle swobodnym i napiętym

Wody artezyjskie...

Wody artezyjskie...

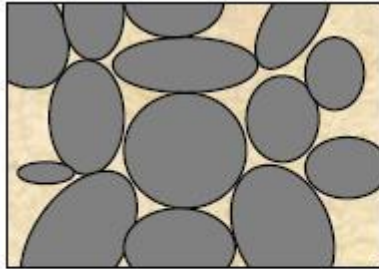
Prędkość przepływu wód podziemnych

Oznaczenie i wartość średniego czasu migracji [lata]	Czas migracji na drodze 3 km (długość strzałki) [lata]	Prędkość rzeczywista przepływu wód podziemnych [m/rok]	Charakter migracji
<u>10</u> →	<10	>300	bardzo szybka
<u>20</u> →	10–30	100–300	szybka
<u>50</u> →	30–100	30–100	średnio szybka
<u>100</u> →	>100	<30	wolna

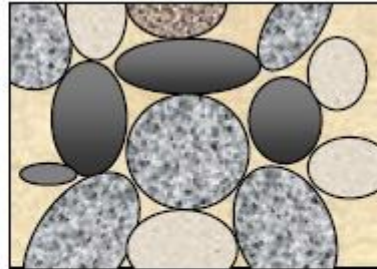
Źródło: Mapa wrażliwości wód podziemnych na zanieczyszczenie (Duda, Witczak i Żurek, 2011)

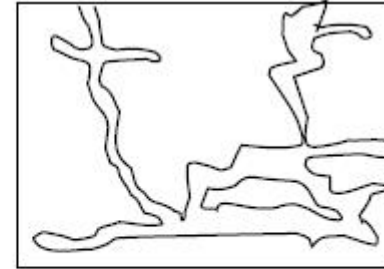
Porowatość

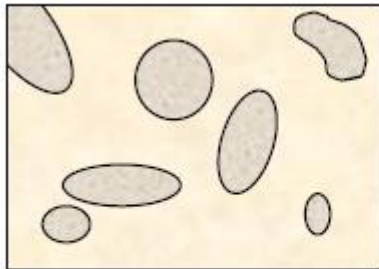
Dobre wysortowanie

**Porowatość
międzyziarnowa**

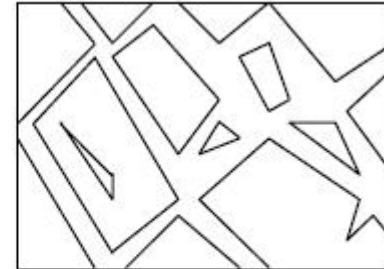
Rozpuszczanie - kras

Słabe wysortowanie

**Diagenеза zmniejszająca
porowatość**

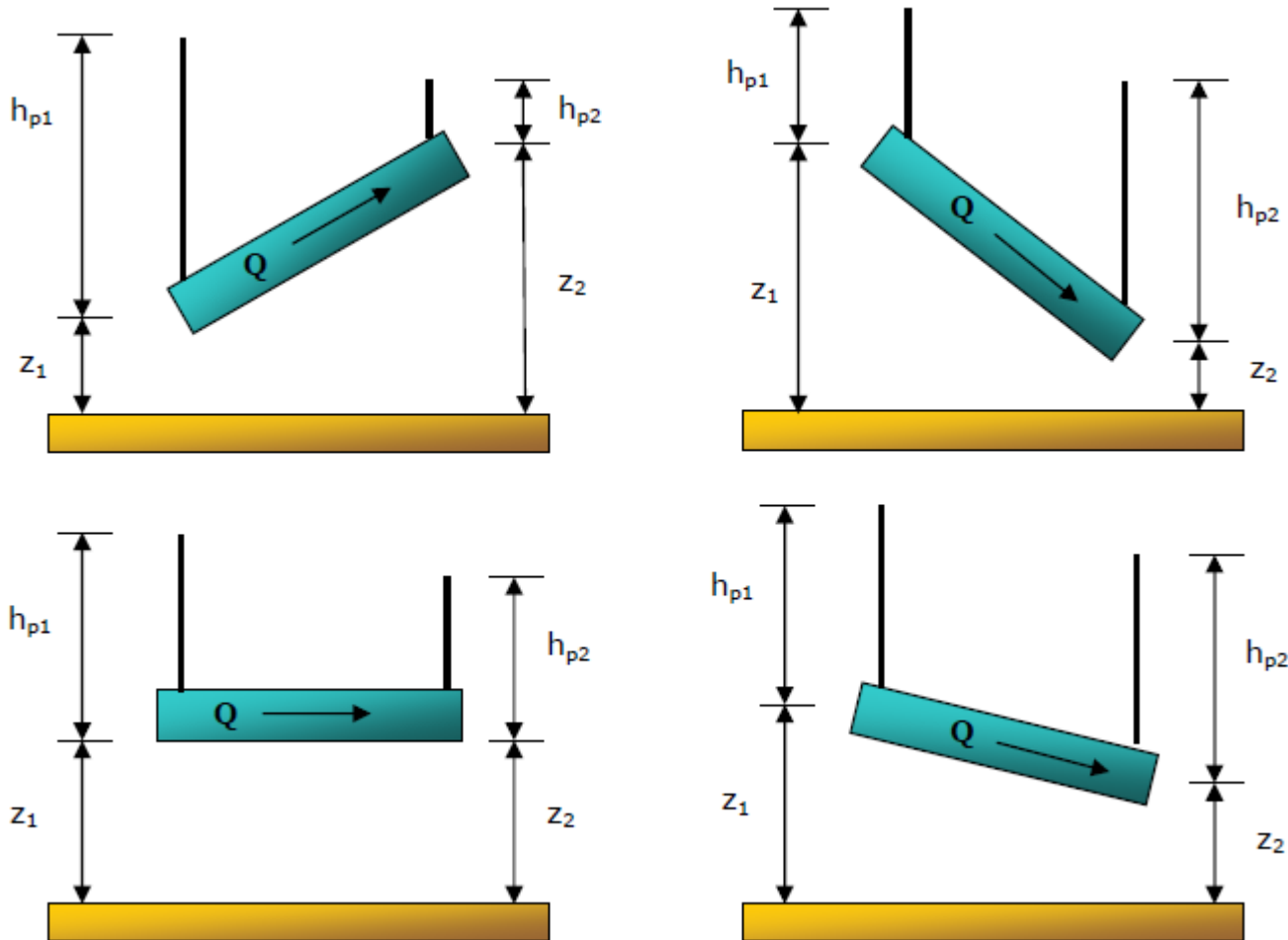

Zeszczelinowacenie

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

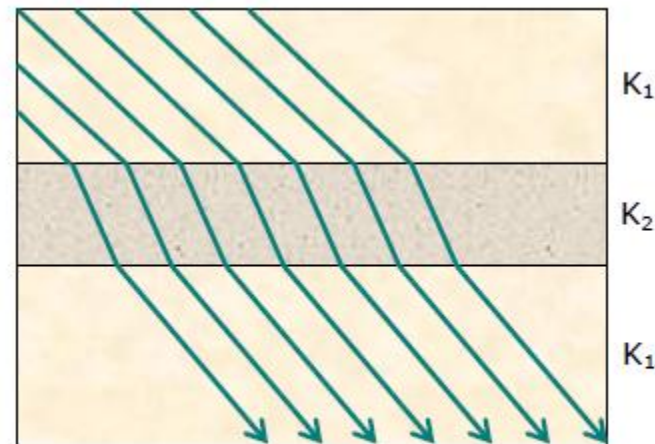
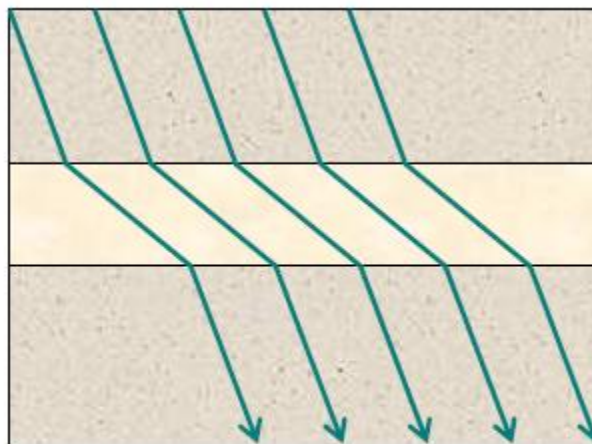
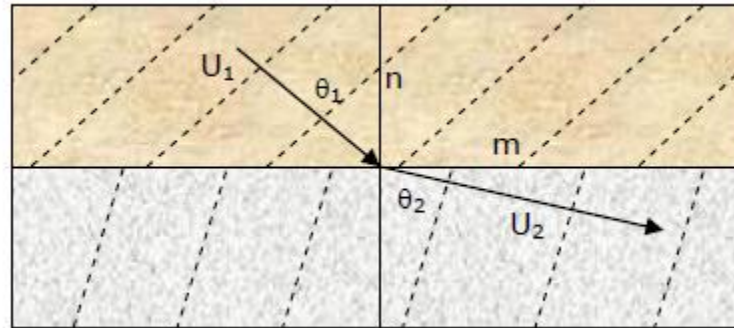
W jakim kierunku płynie woda w zbiorniku wód podziemnych?

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

Przepływ w ośrodku o zmiennym współczynniku filtracji

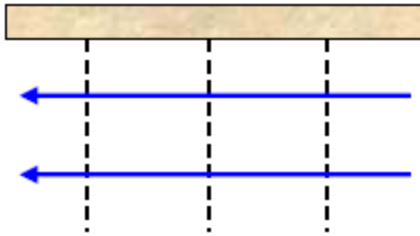
$$\frac{K_1}{K_2} = 10$$

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

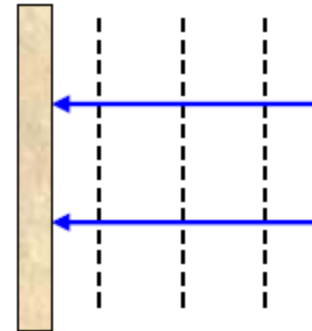

Granice pola filtracji

Granica bez przepływu

Granica o $h = const$

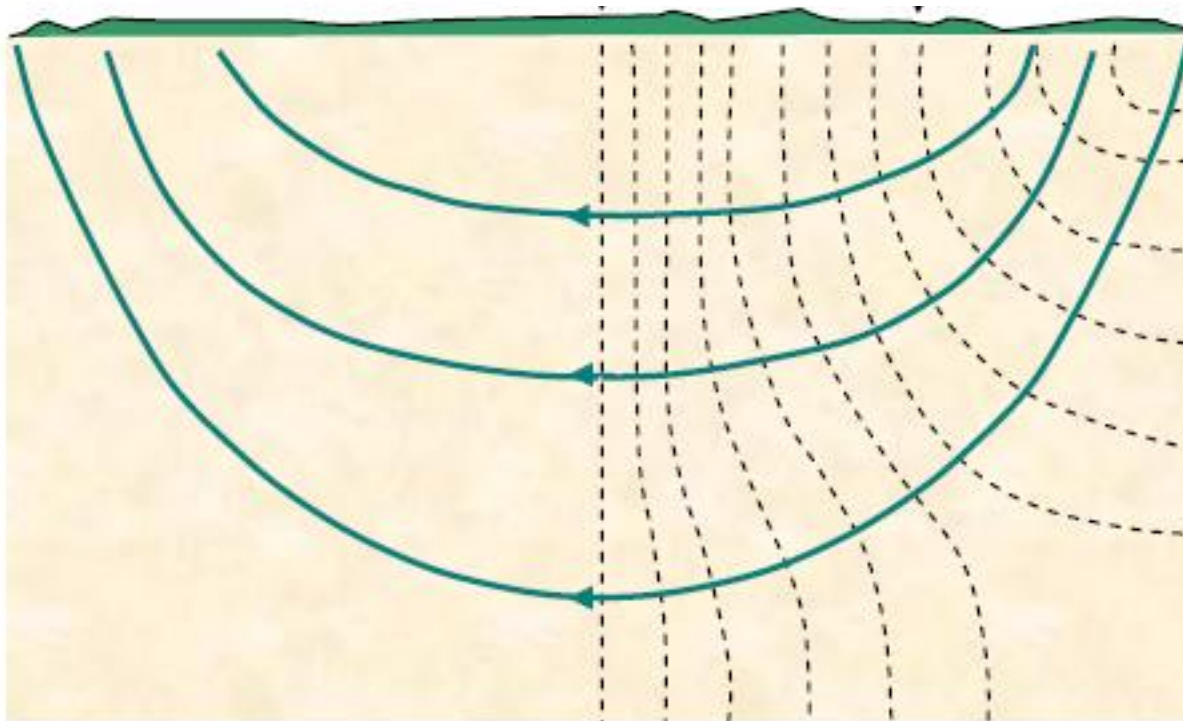
Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

Pole filtracji w warstwie wodonośnej

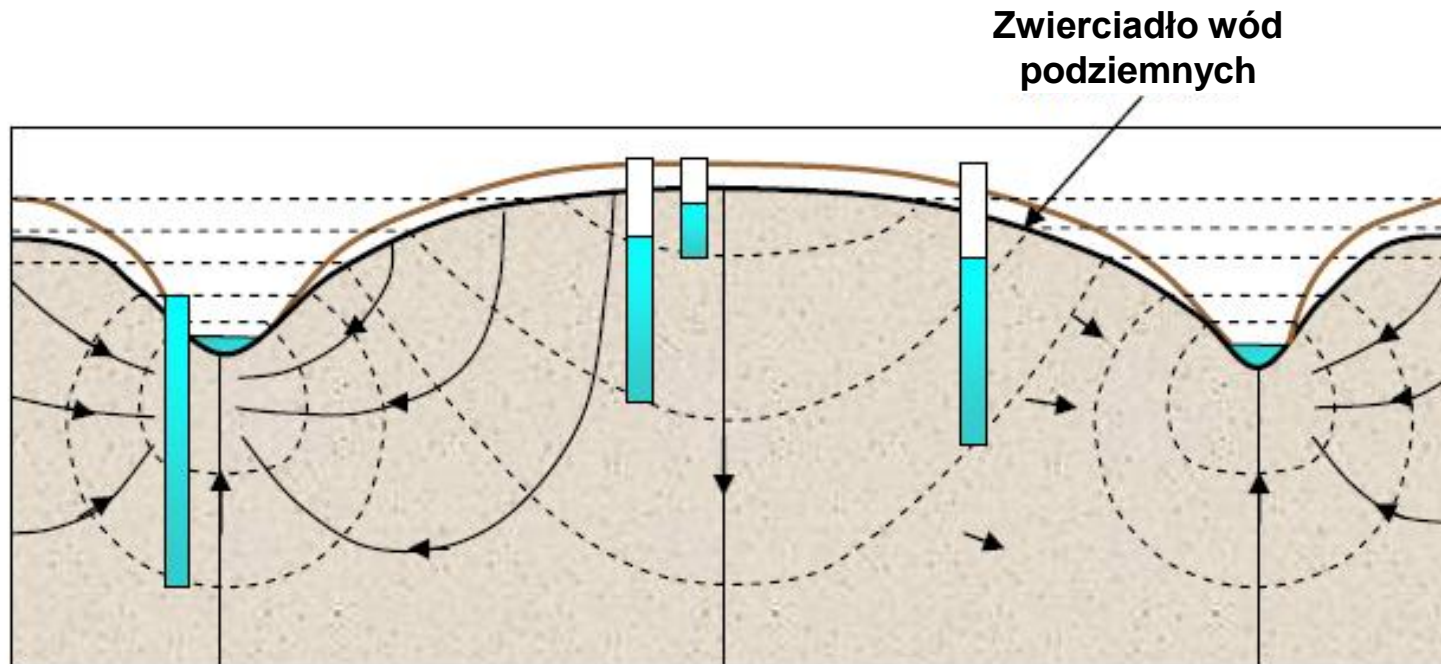
◀ — **Strefa drenażu** — ◆ — **Strefa zasilania** — ▶

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

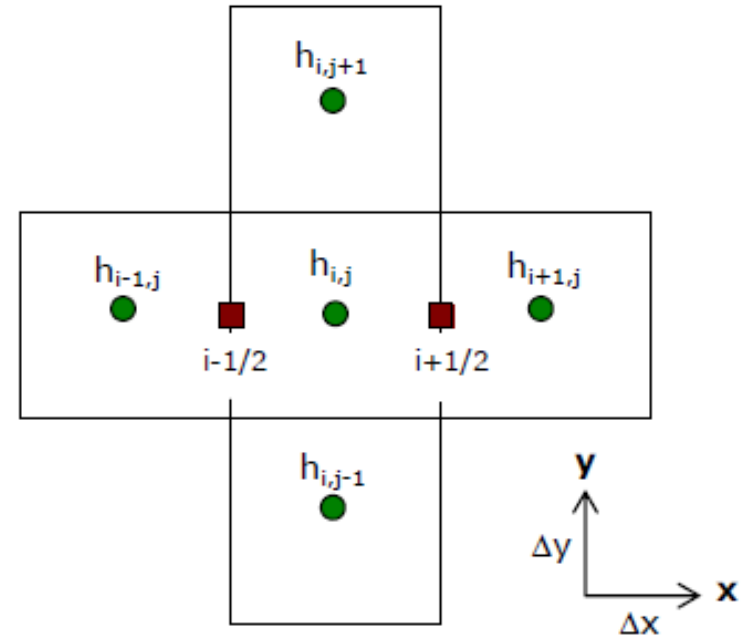
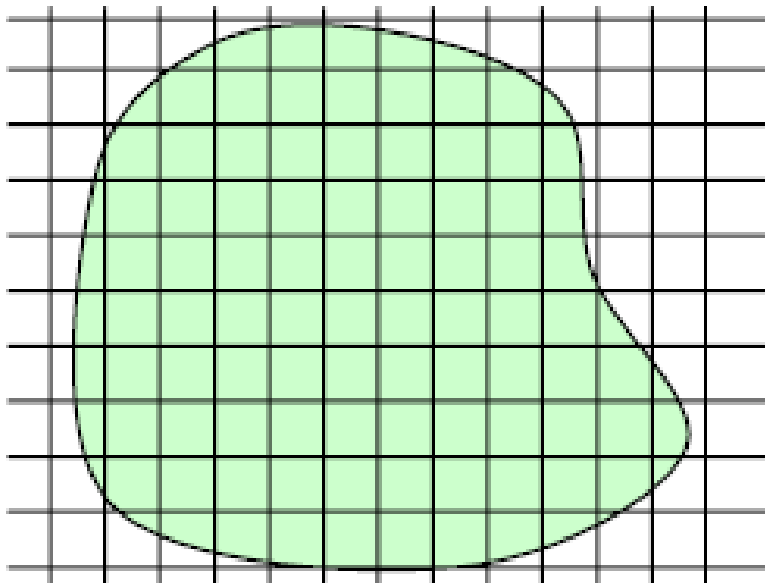
Skąd wiemy jak wygląda pole filtracji?

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

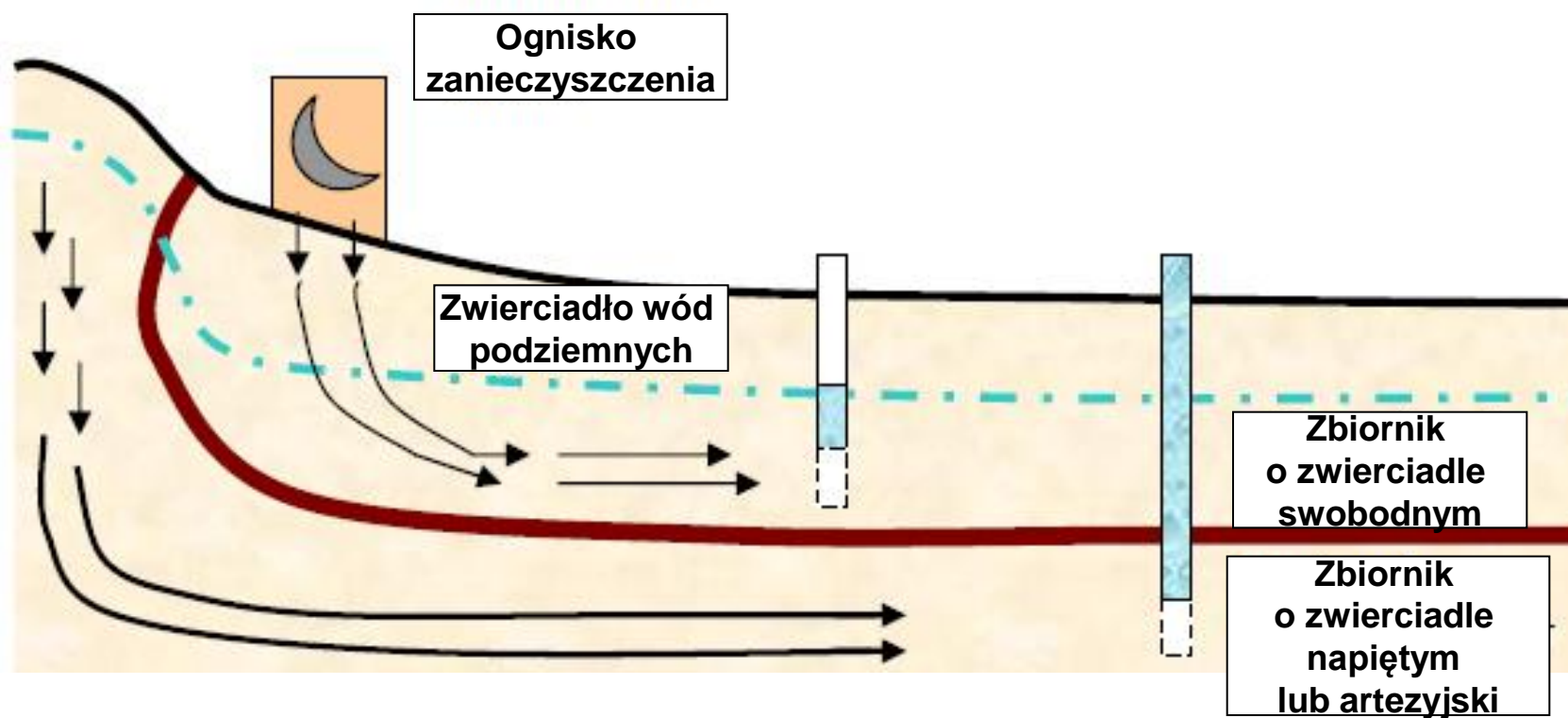
Modelowanie pola filtracji

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

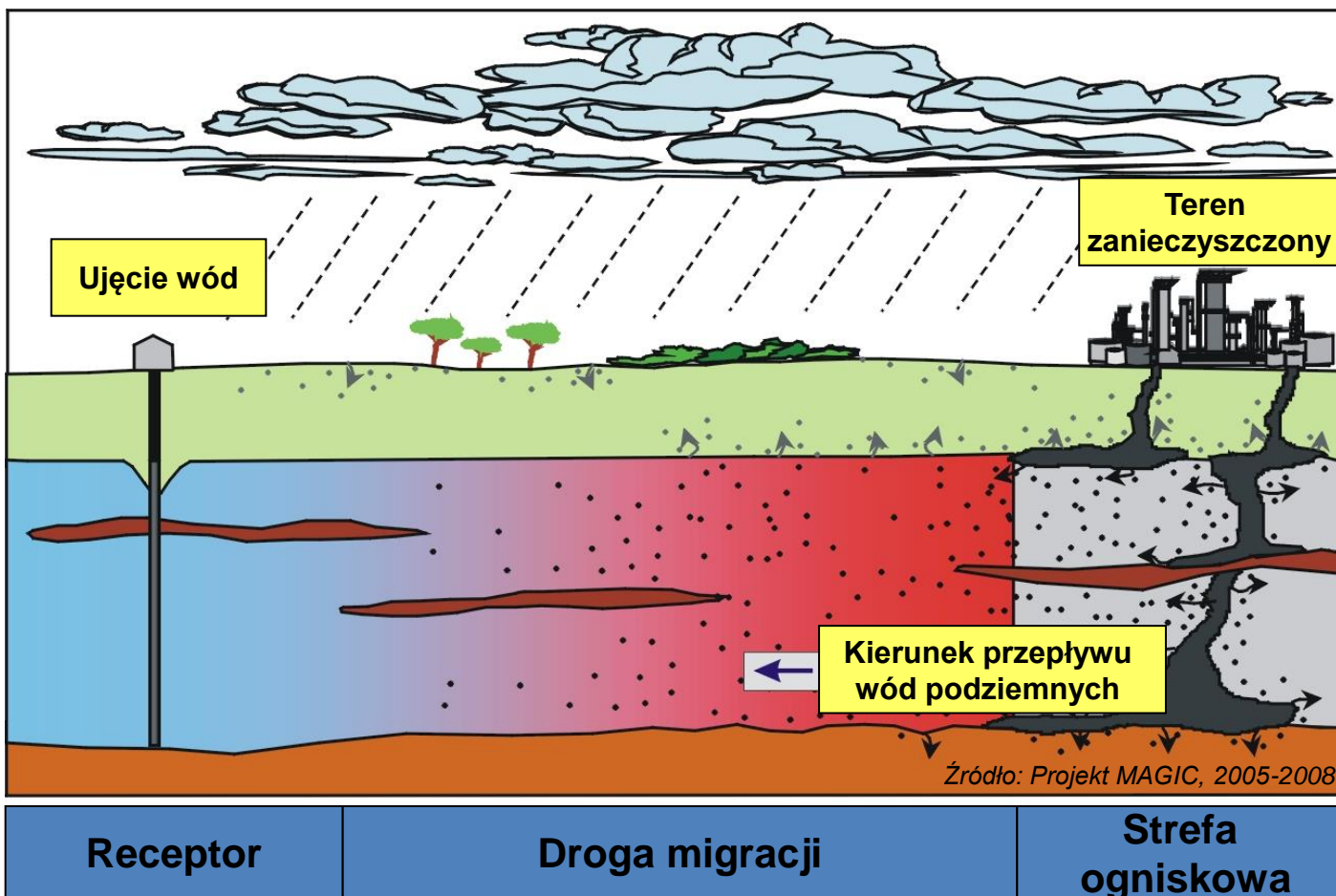
Zanieczyszczenie wód podziemnych

Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT

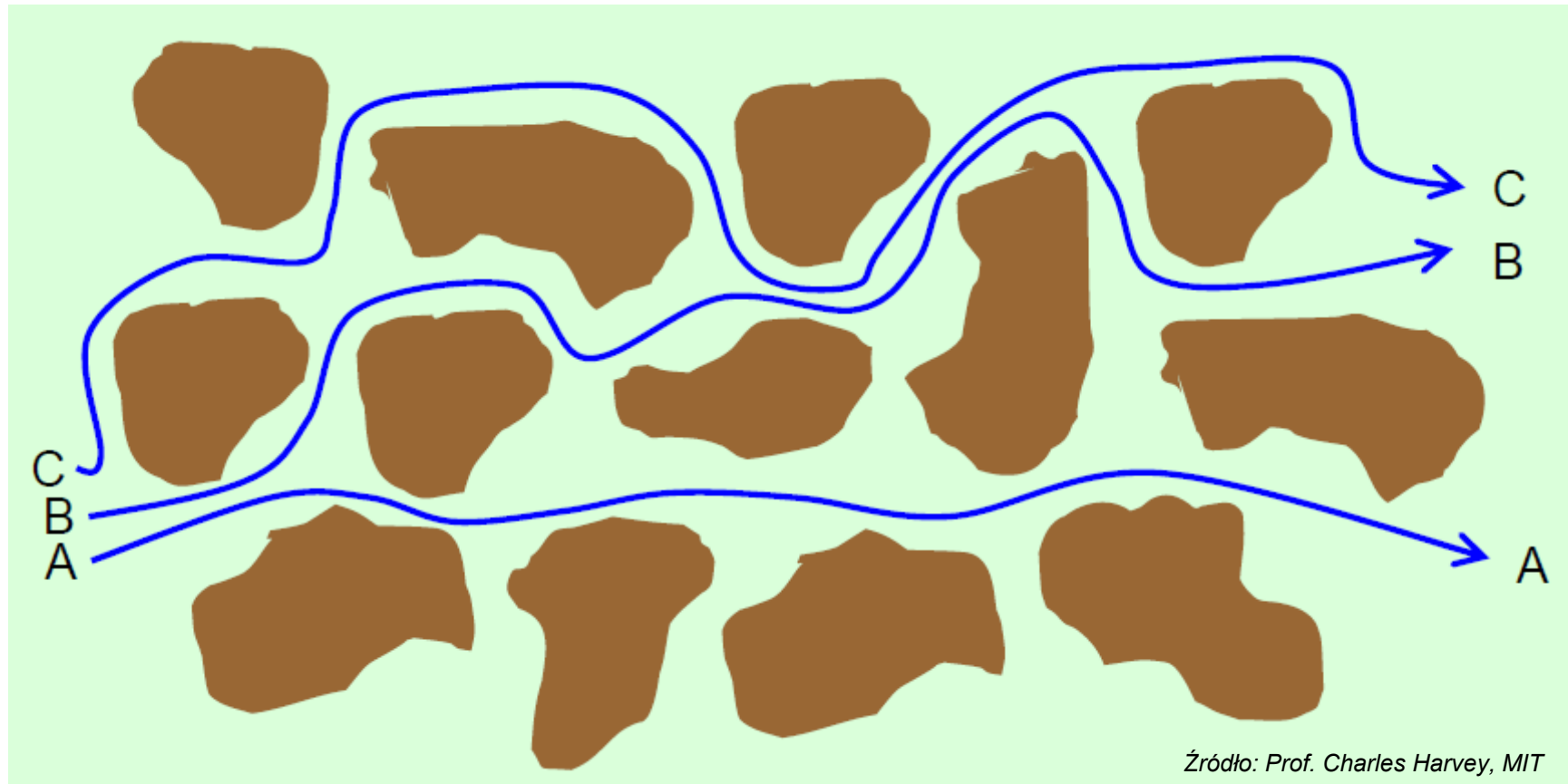

Migracja zanieczyszczeń

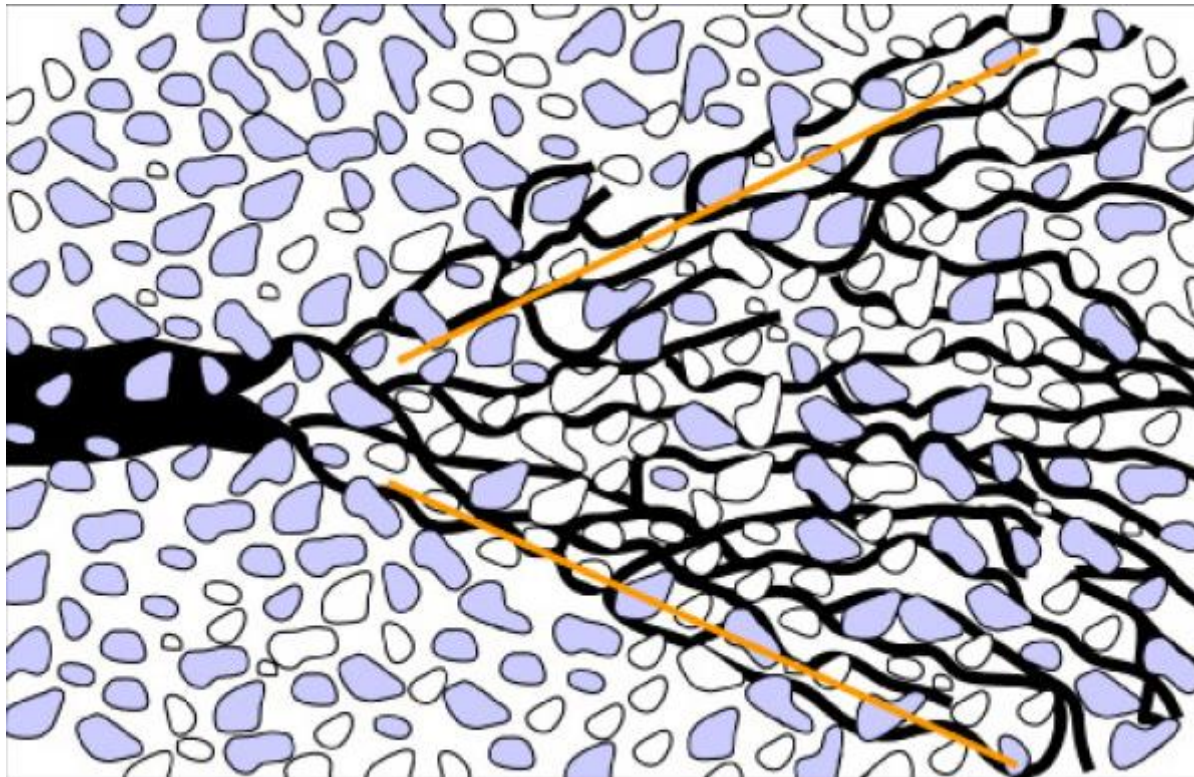

Transport zanieczyszczenia – dyspersja (I)

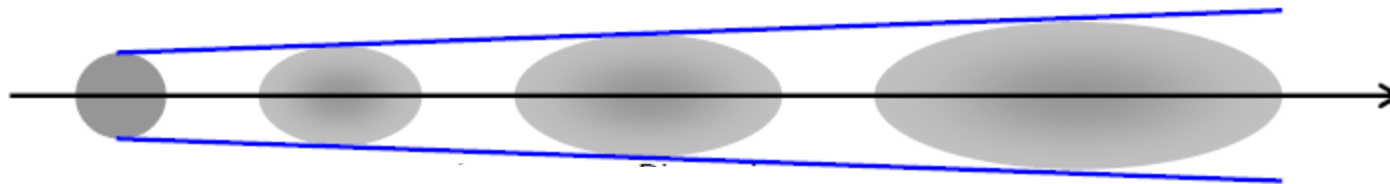
Transport zanieczyszczenia – dyspersja (II)

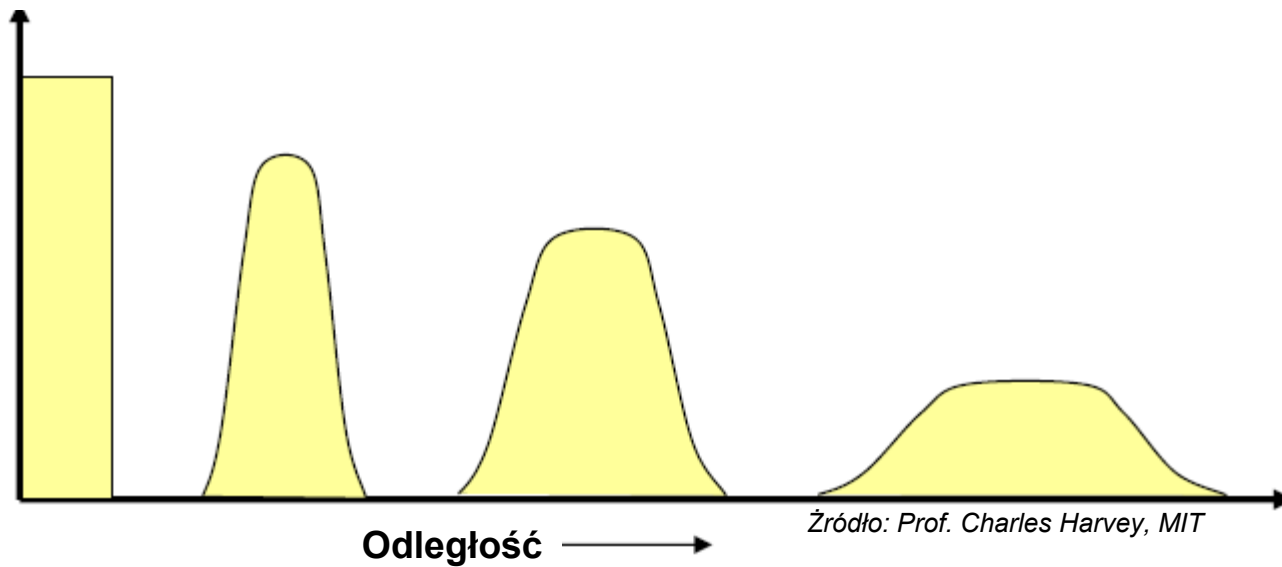
*Źródło: Prof. Charles Harvey, MIT,
Freeze & Cherry 1979*

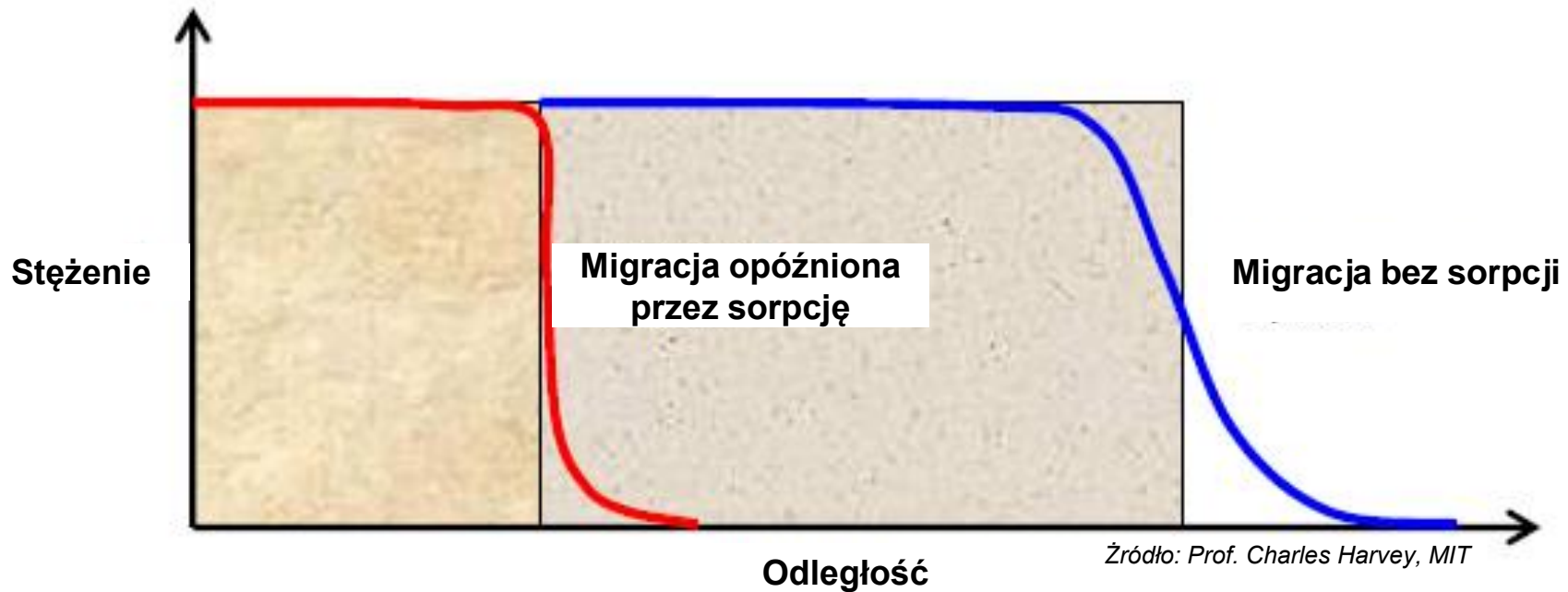
Transport zanieczyszczenia – dyspersja (III)

Stężenie zanieczyszczenia

Transport zanieczyszczenia – sorpcja

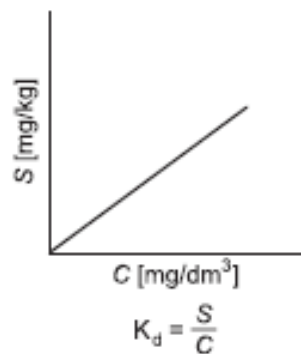

Transport zanieczyszczenia – sorpcja

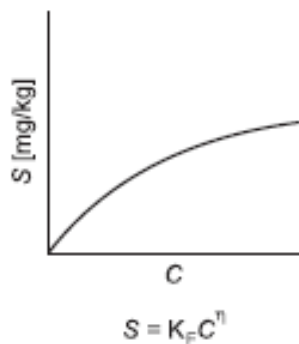
Intensywność sorpcji	Współczynnik opóźnienia R
Sorpcja nie zachodzi	1
Sorpcja mała	1-2
Sorpcja średnia	2-10
Sorpcja duża	10-100
Sorpcja bardzo duża	100-1000
Sorpcja nieograniczona	>1000

Źródło: Osmęda-Ernst & Witczak, 1991

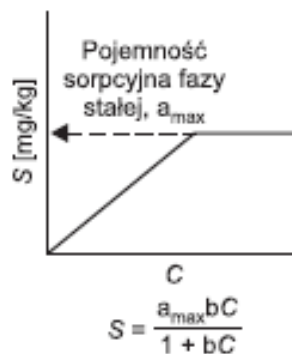
Liniowa izoterma sorpcji
(K_d)

Izoterma Freundlicha
(K_F)

Izoterma Langmuira
(b)

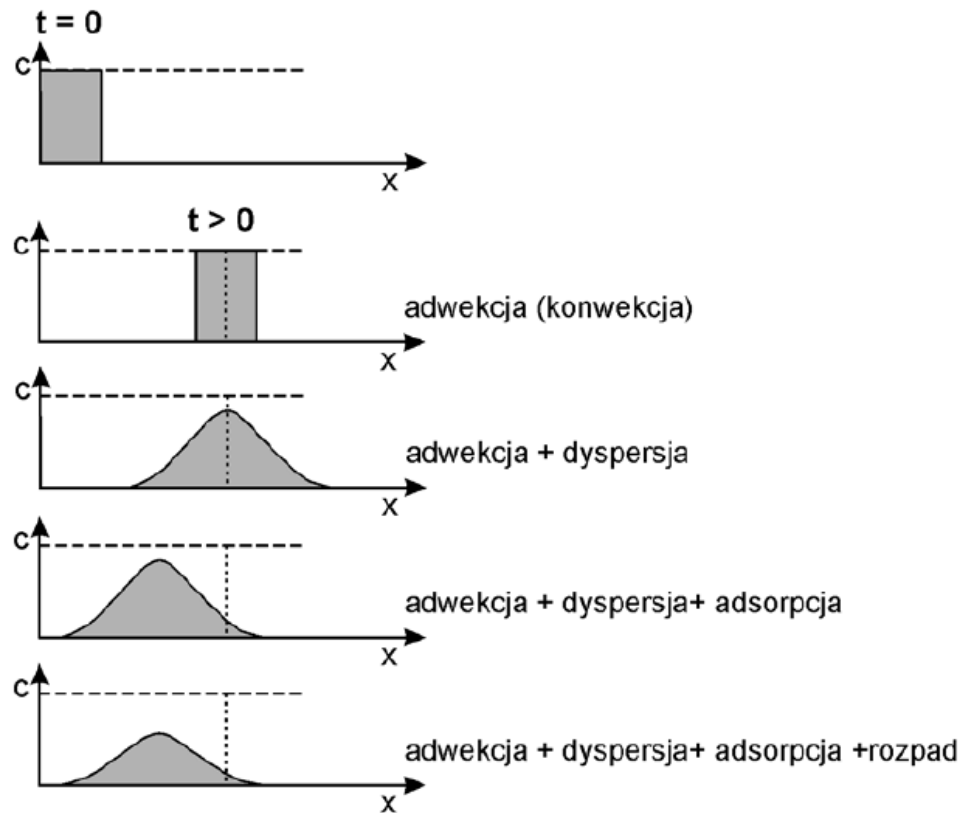

Źródło: Kulma & Zdechlik, 2009

Transport zanieczyszczenia – podsumowanie

Źródło: Kulma & Zdechlik, 2009

Trachy – składowiska Smolnica

województwo śląskie

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

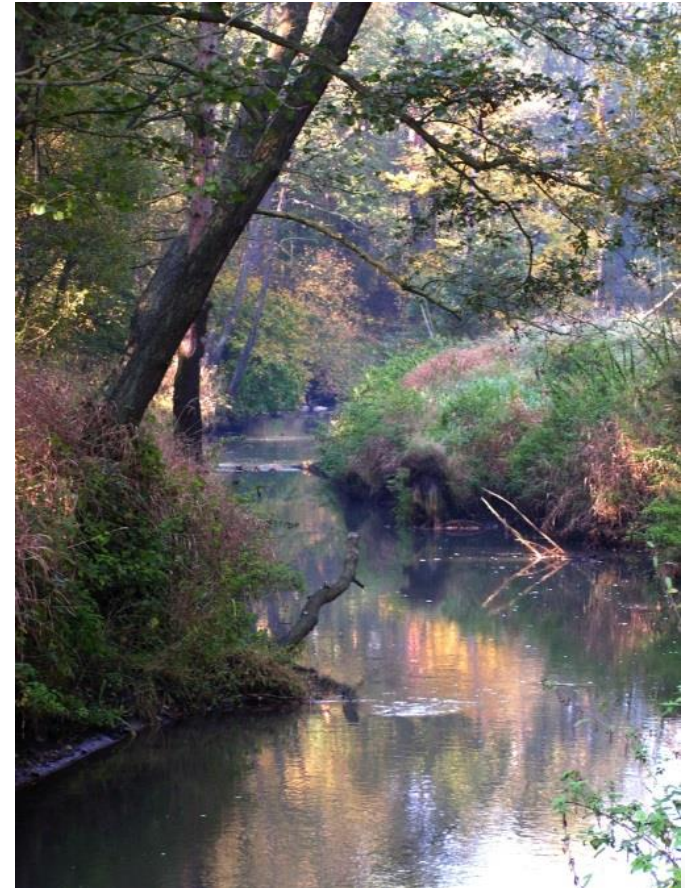
Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

Stawy i rzeka Bierawka

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

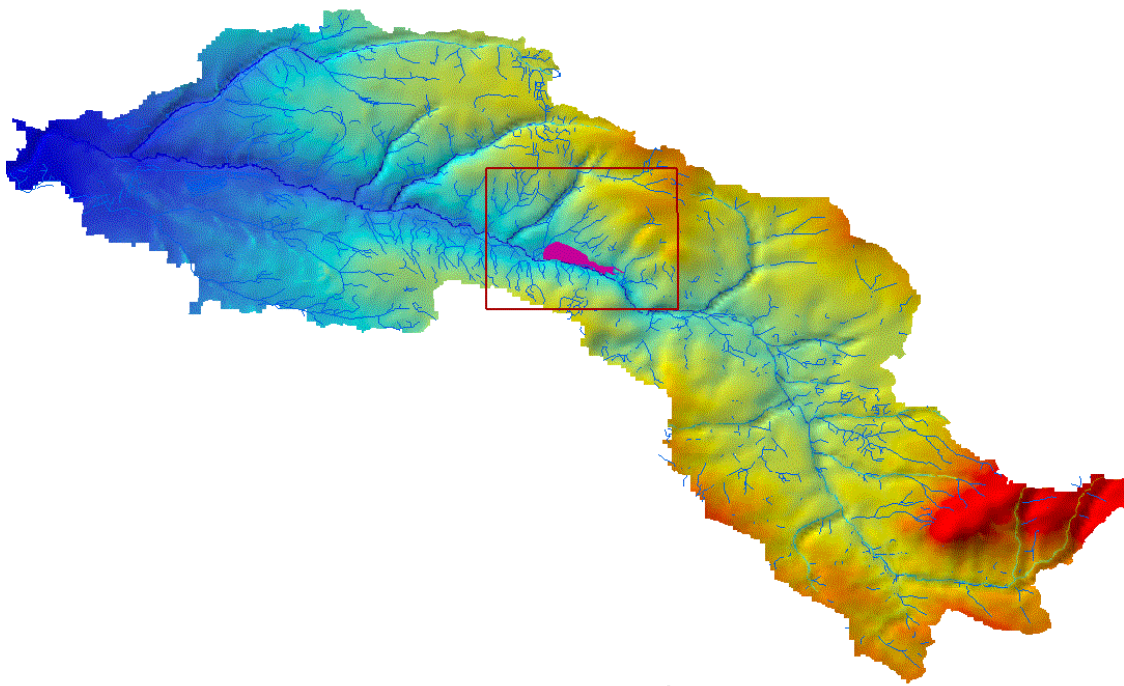

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

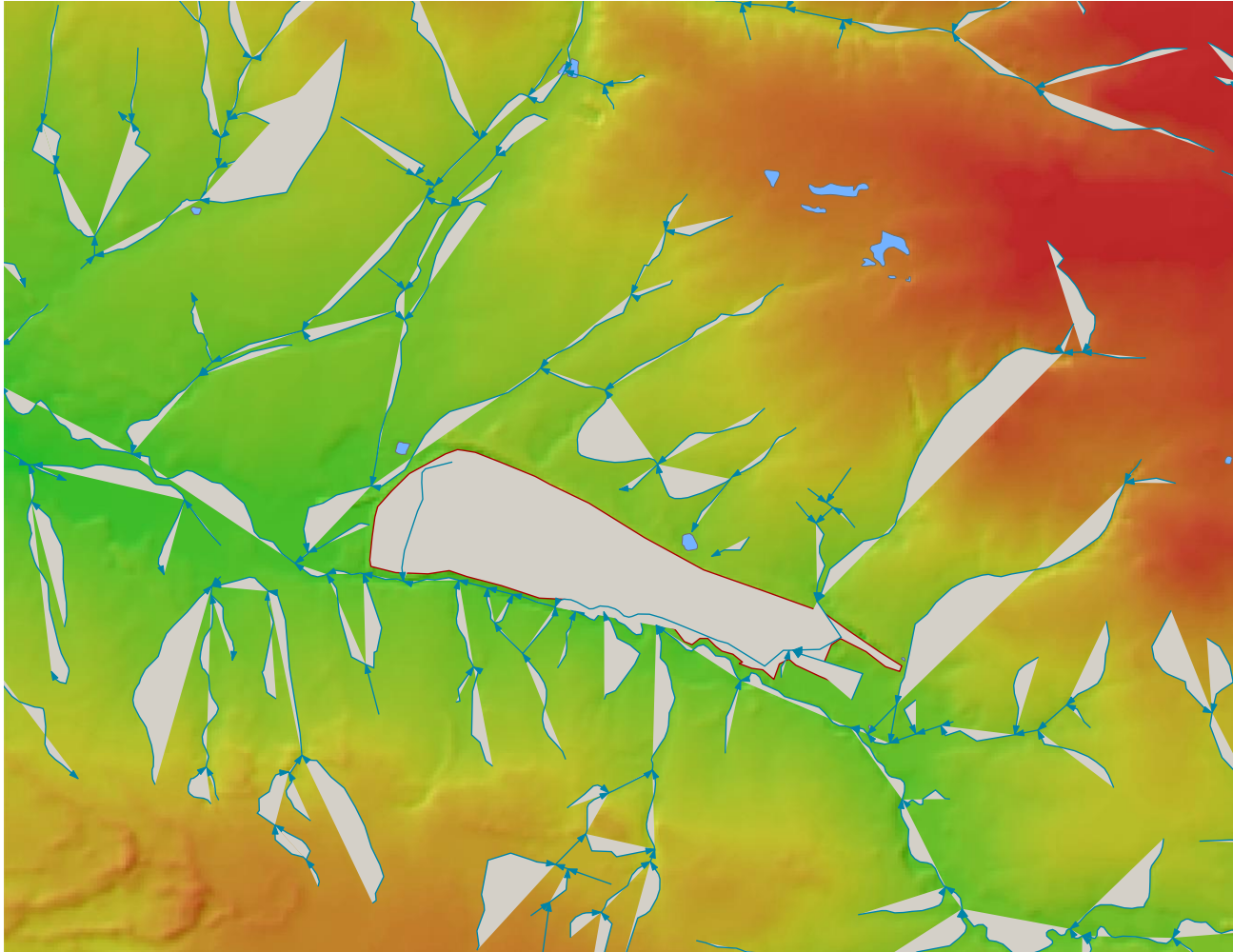
Dolina rzeki Bierawki

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

Model wysokościowy terenu

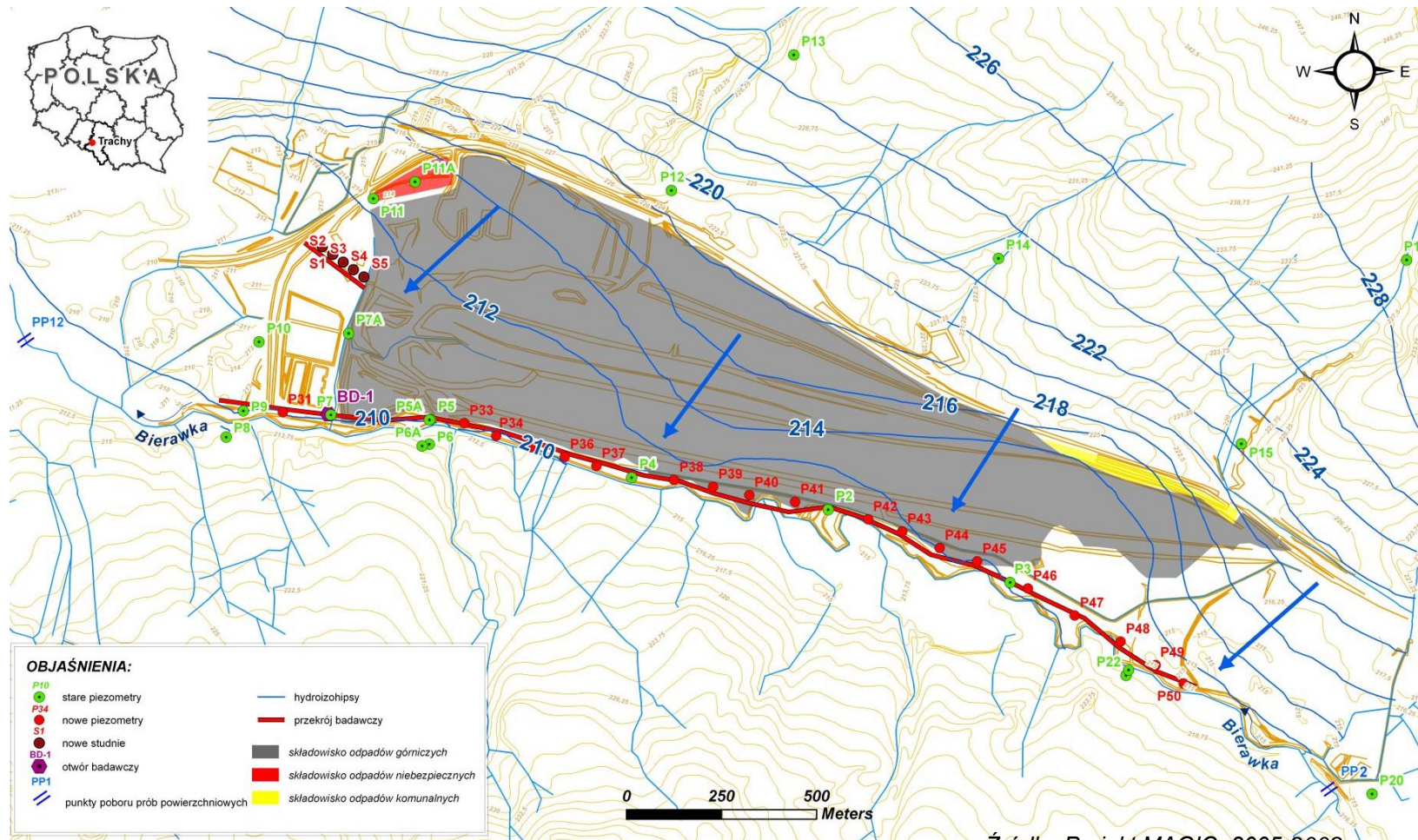

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

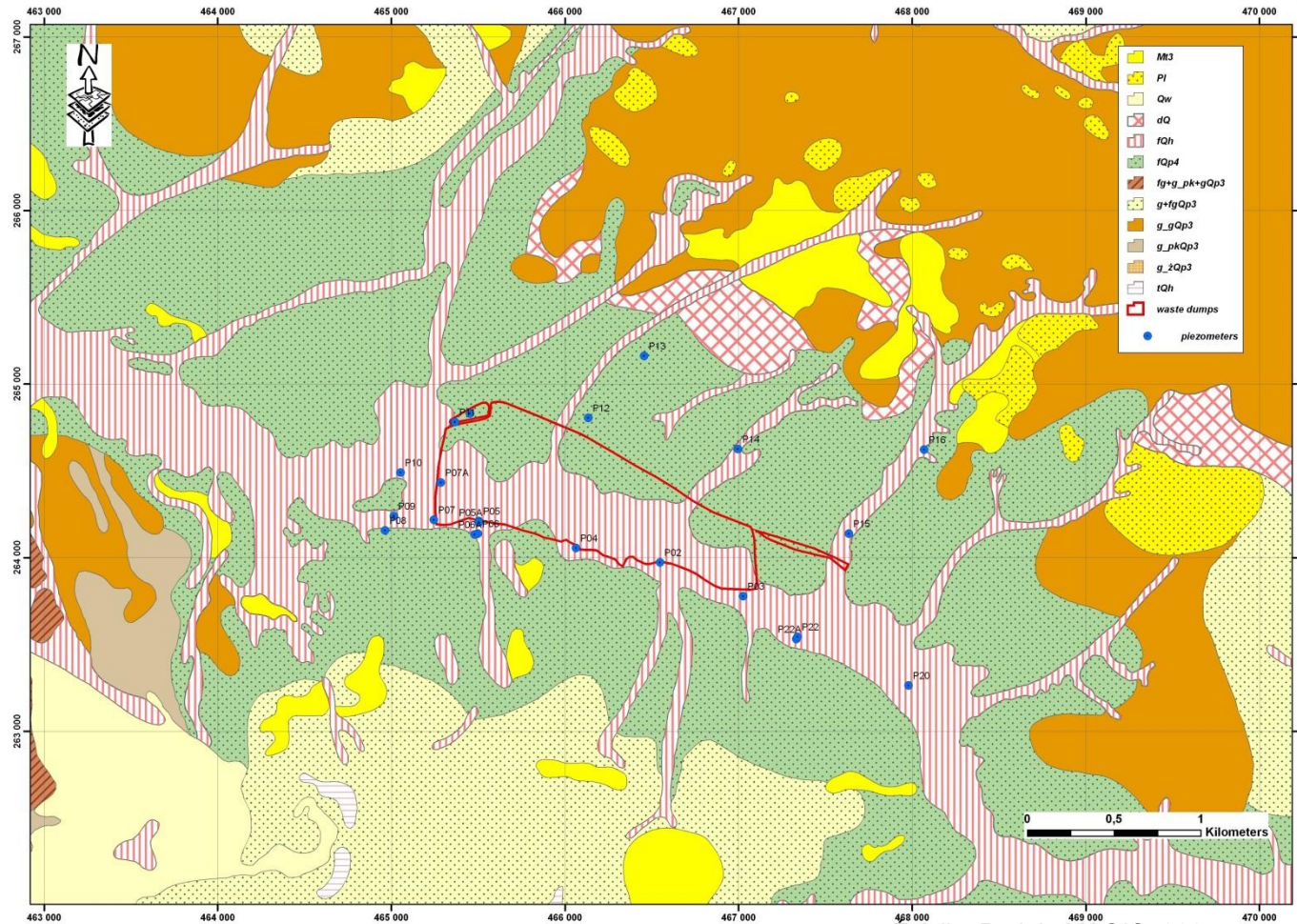

Składowiska i przepływ wód podziemnych

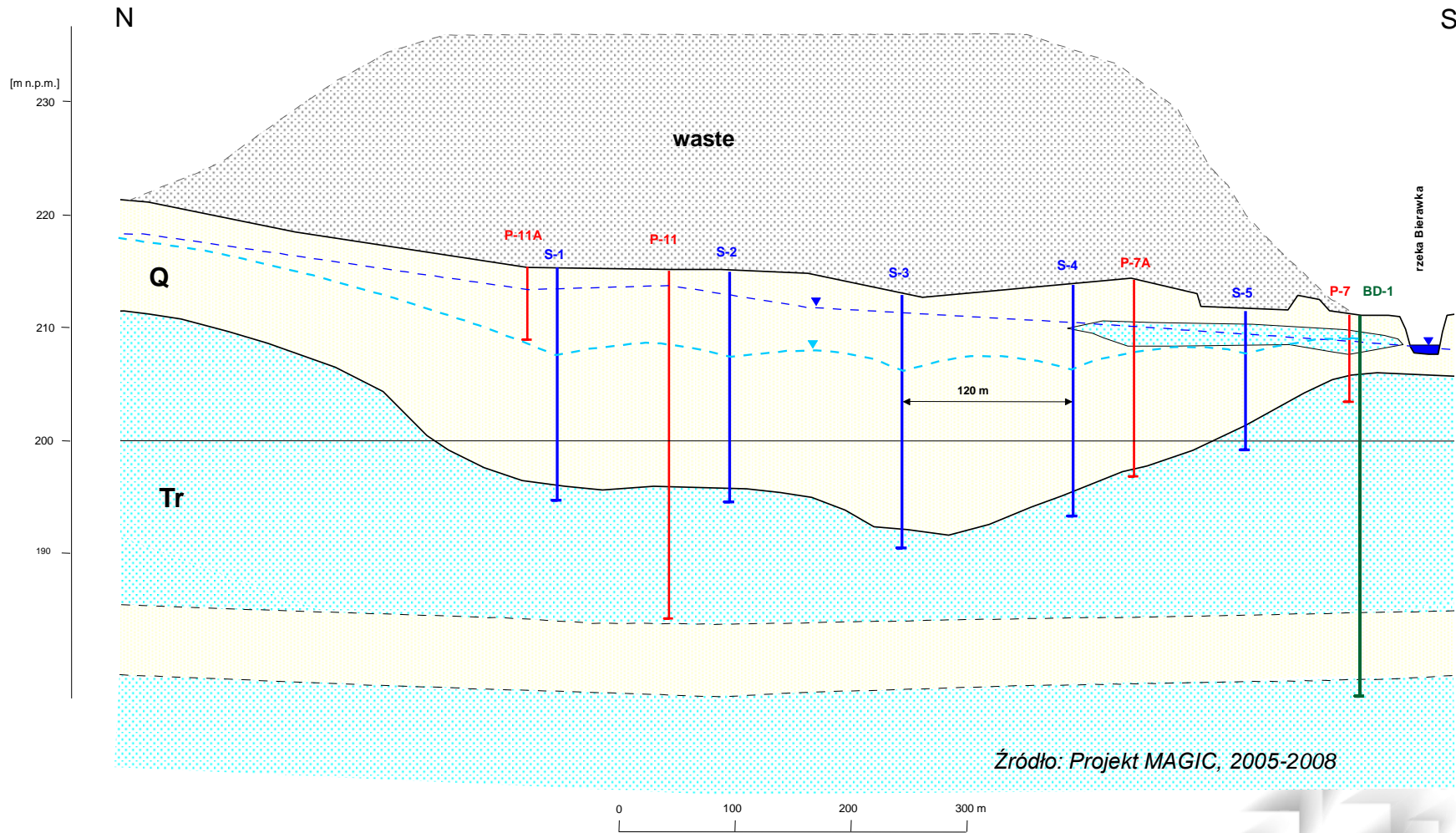
Mapa geologiczna

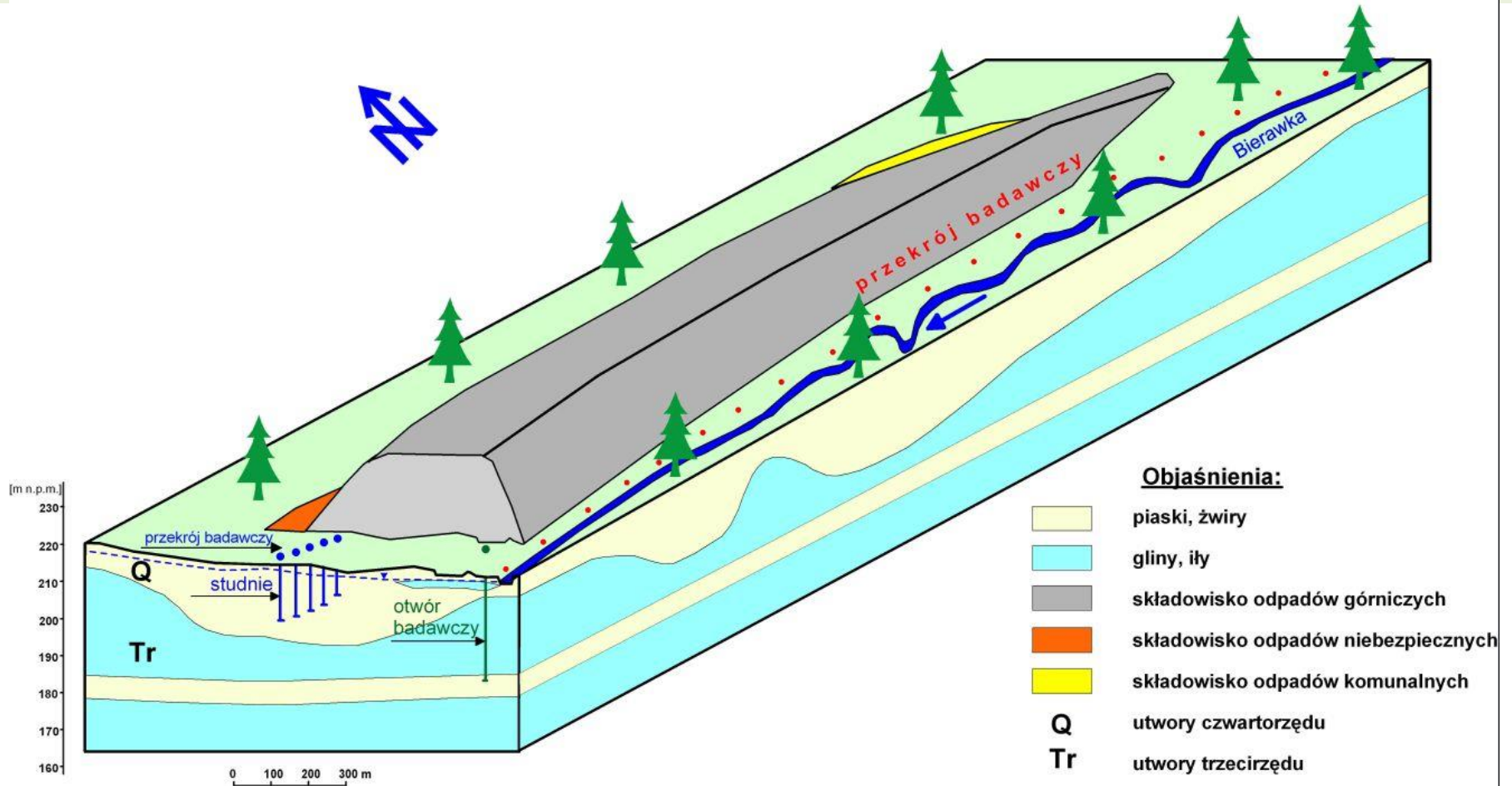
Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

Przekrój hydrogeologiczny

Model koncepcyjny

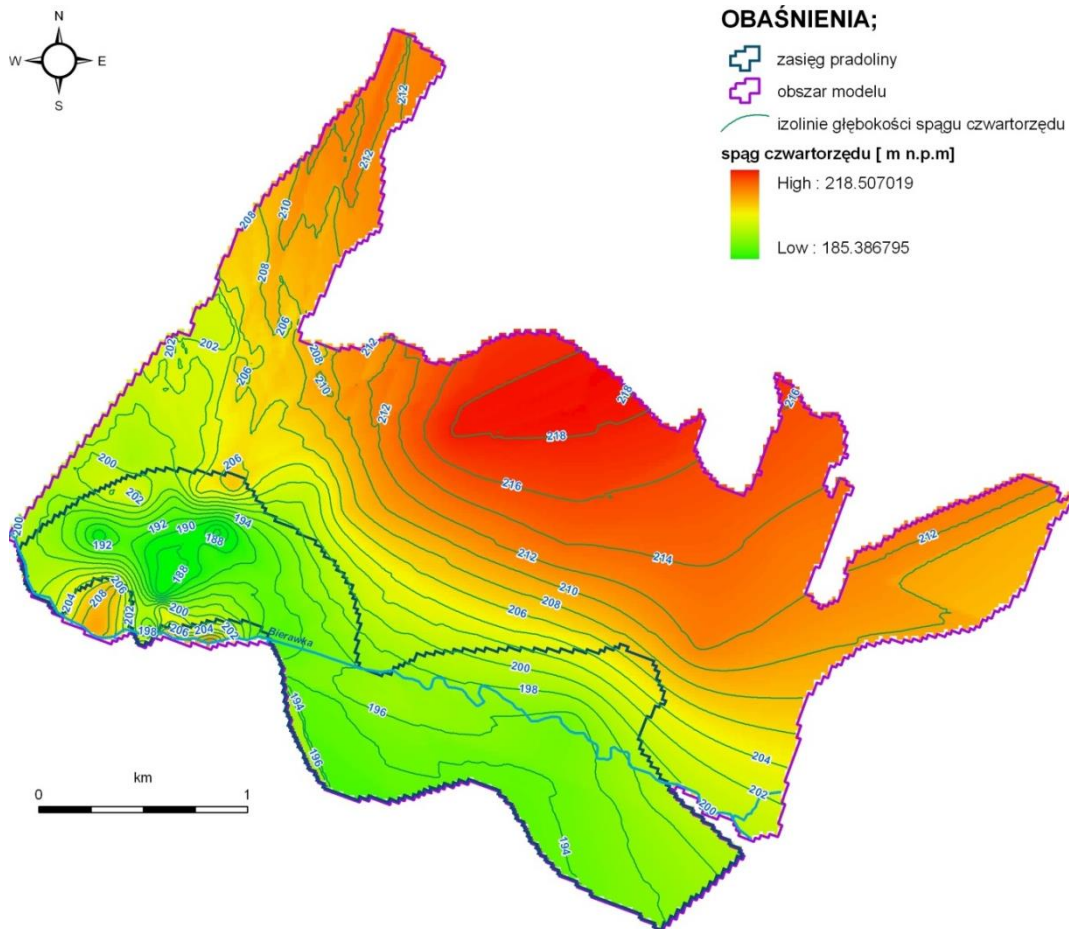

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

Spąg modelu

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

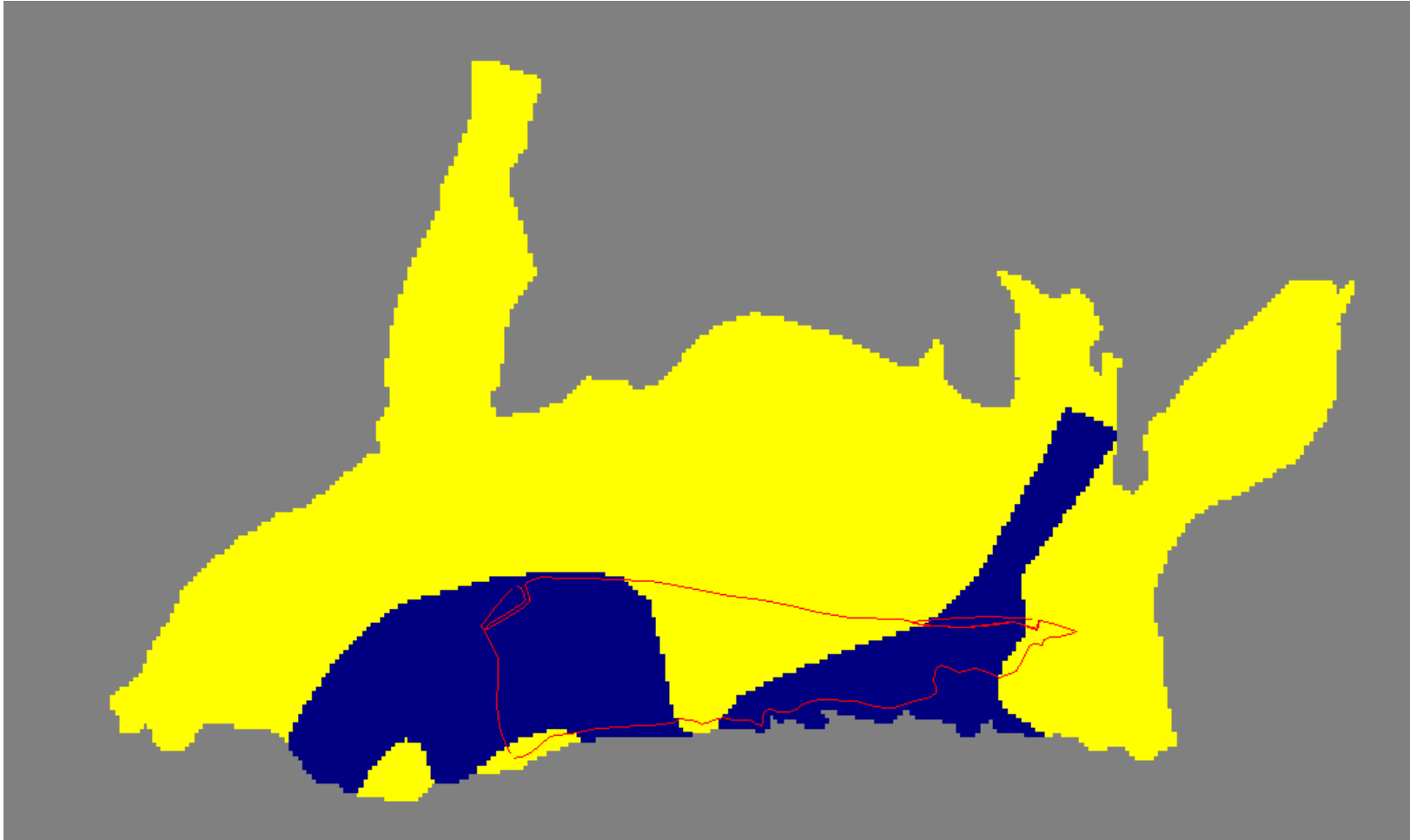
Zasilanie infiltracyjne

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

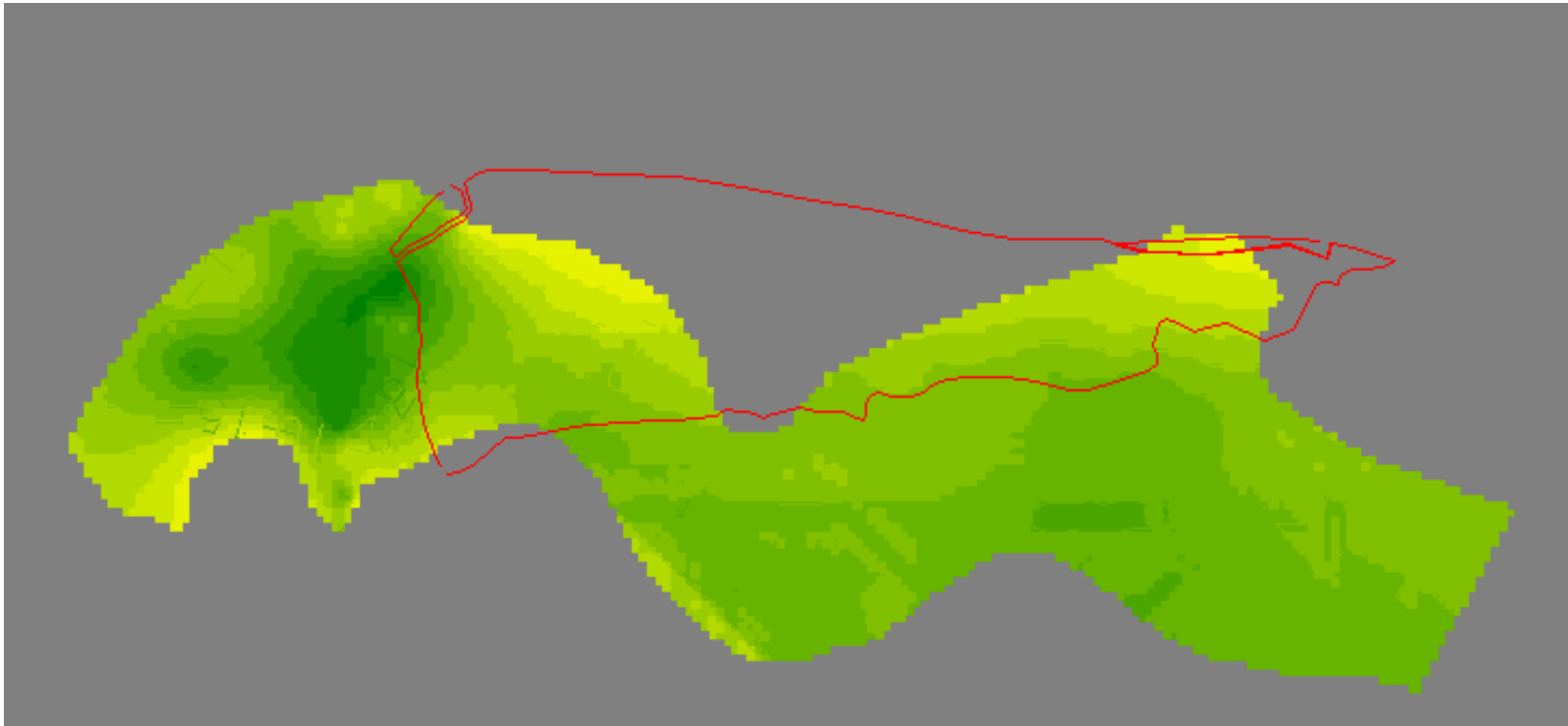
Współczynnik filtracji

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

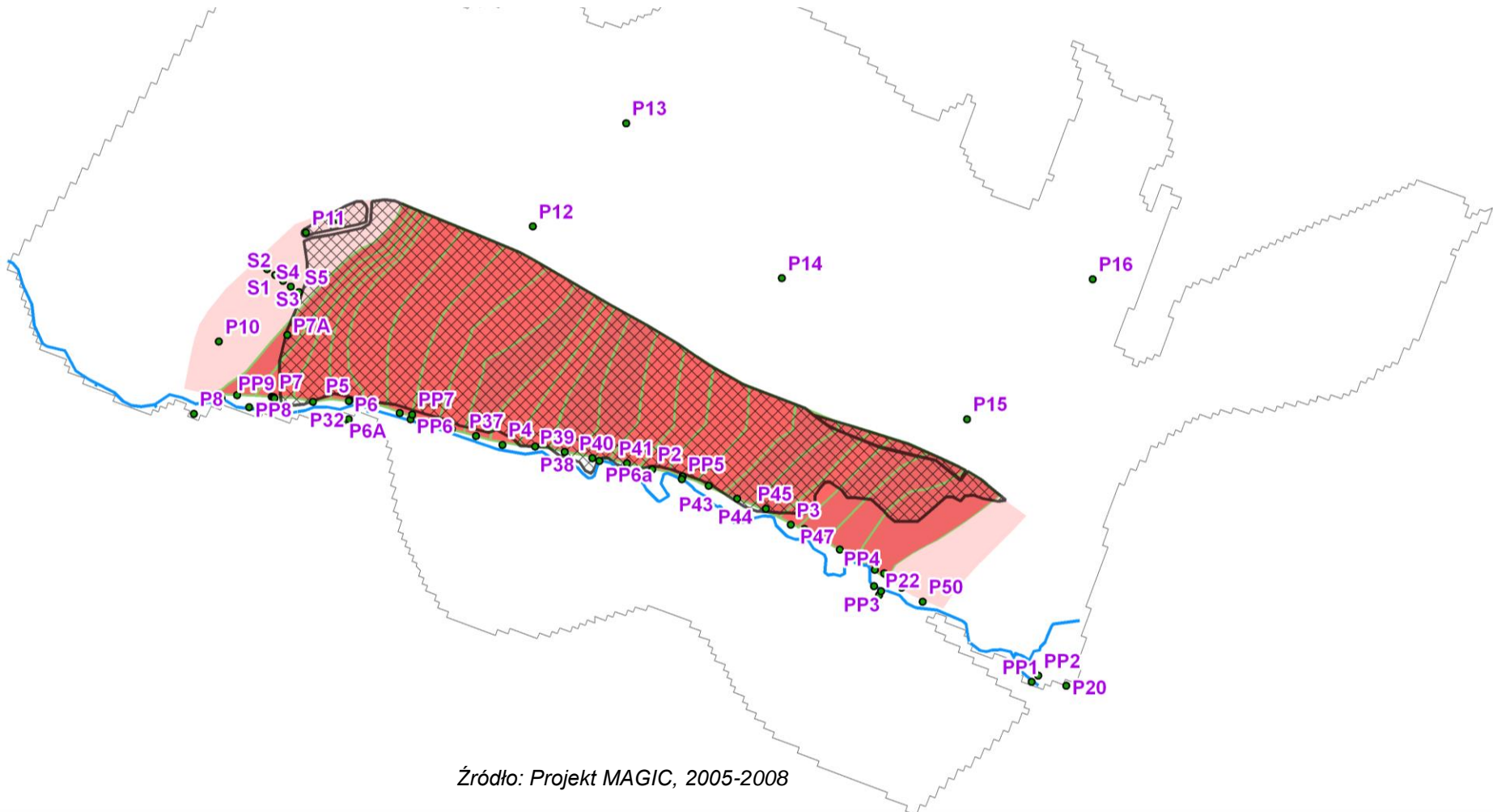
Mięszość w-wy II

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

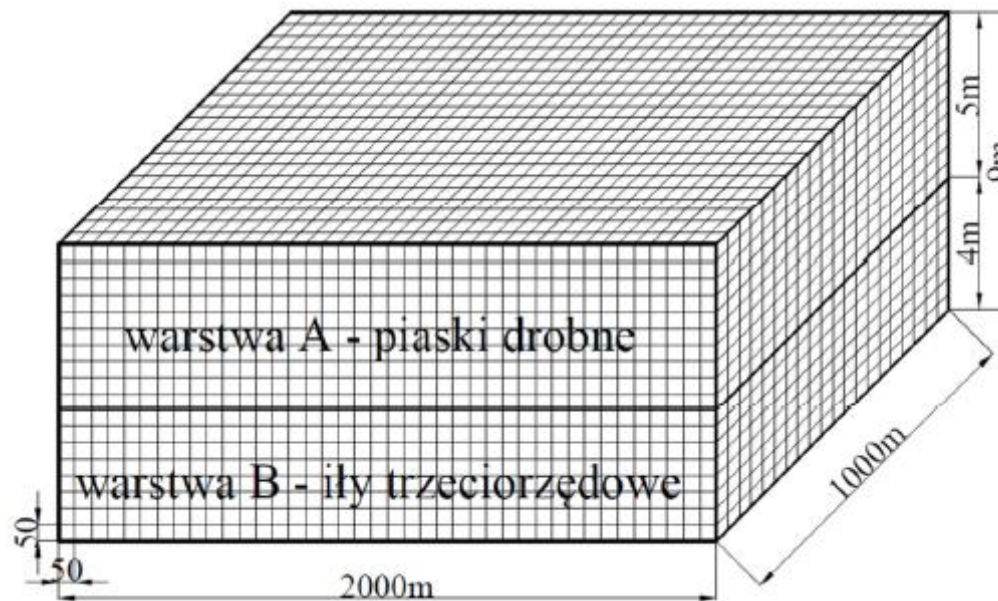
Modelowanie transportu zanieczyszczeń (adwekcja)

Źródło: Projekt MAGIC, 2005-2008

Model rozprzestrzeniania kadmu w warstwie wodonośnej

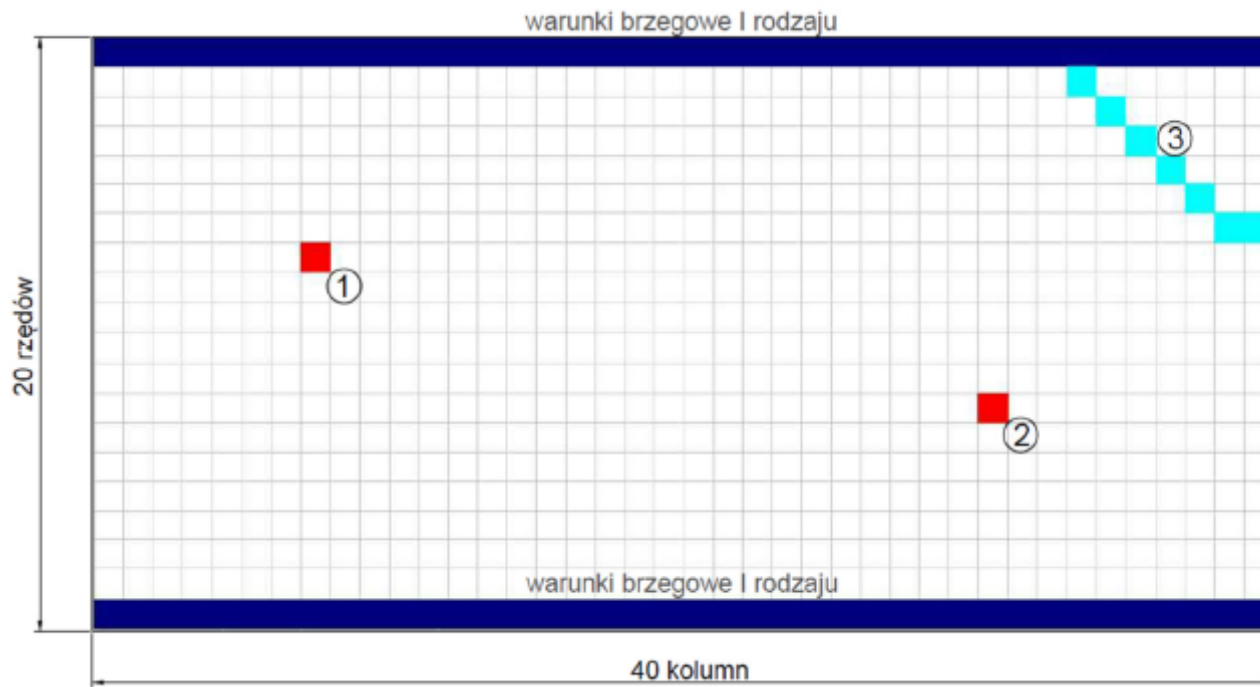

Źródło: Pivińska & Kaleta, 2016

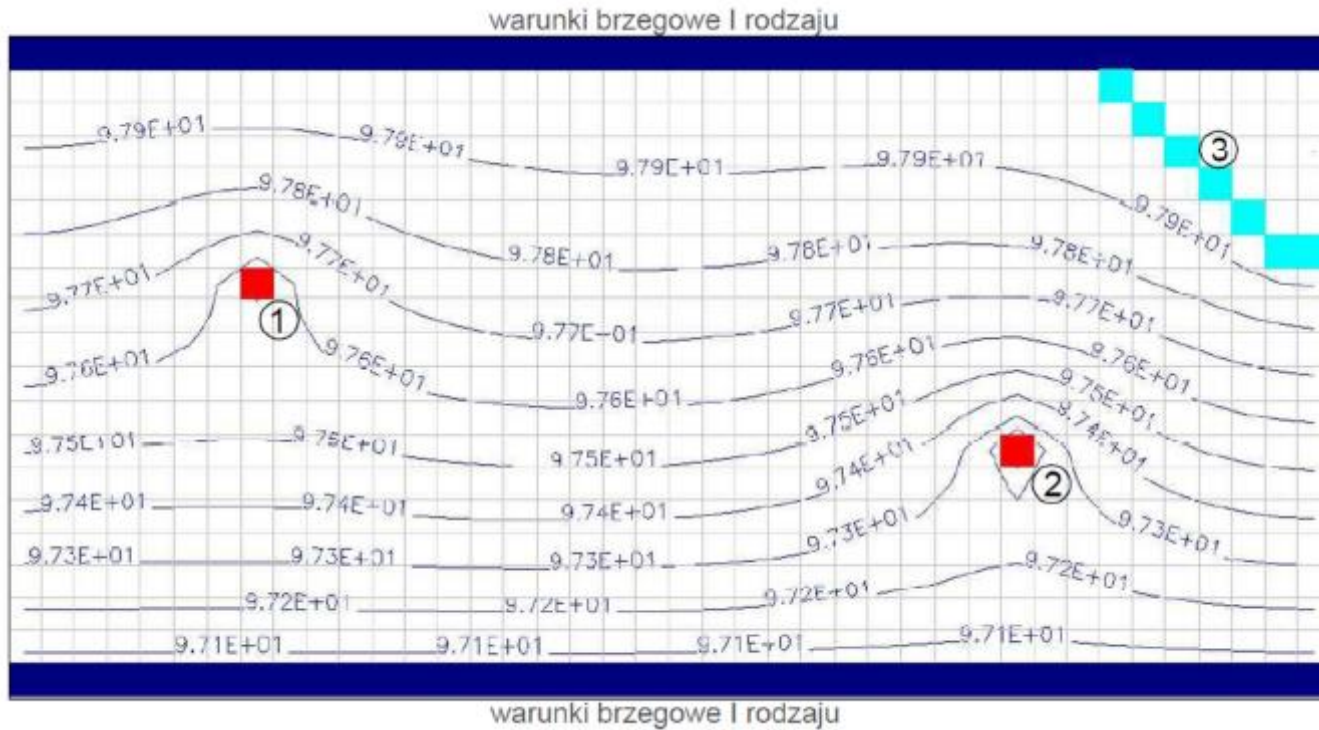
Warunki brzegowe

Źródło: Pivińska & Kaleta, 2016

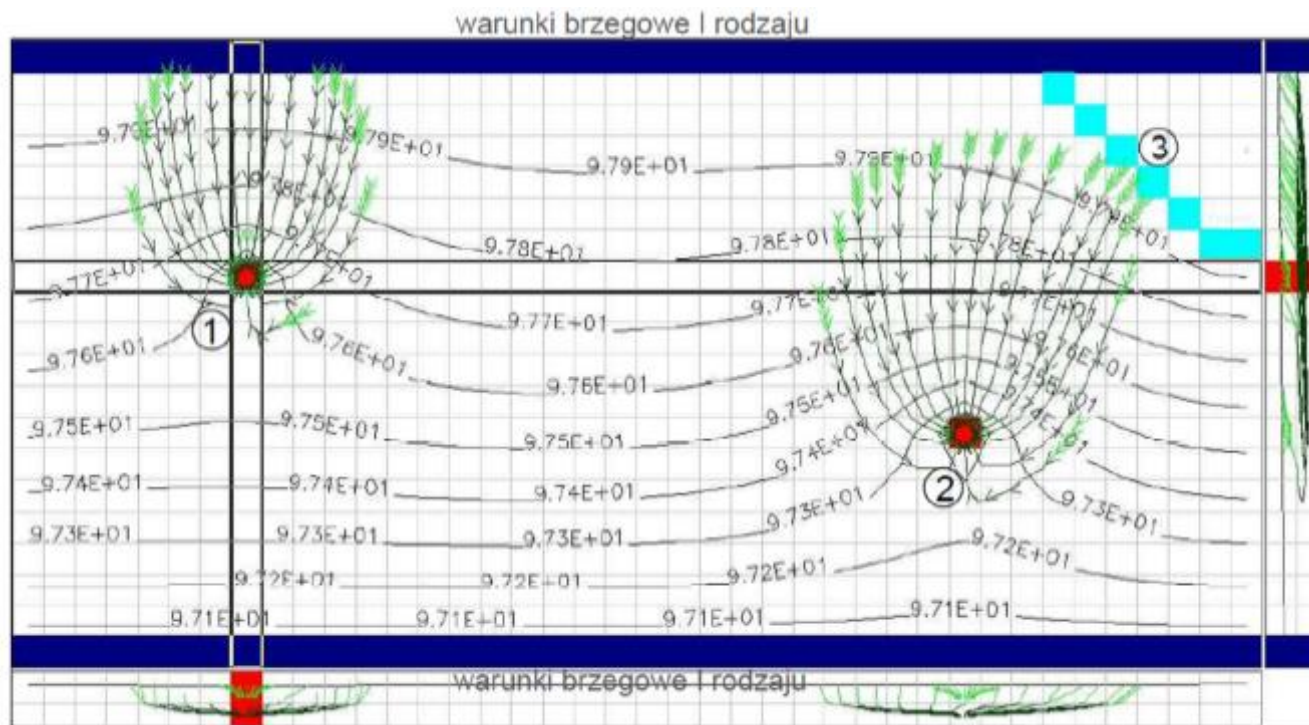
Symulacja pracy ujęć wód

Źródło: Pivińska & Kaleta, 2016

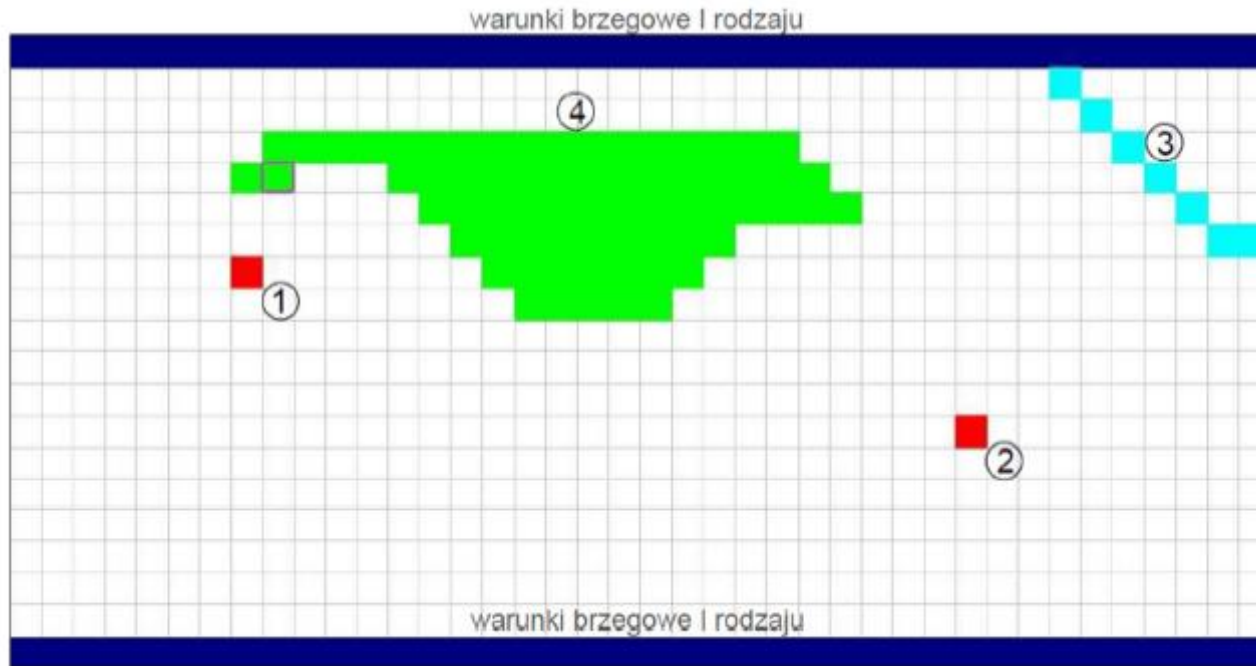
Dopływ wód do ujęć

Źródło: Pivińska & Kaleta, 2016

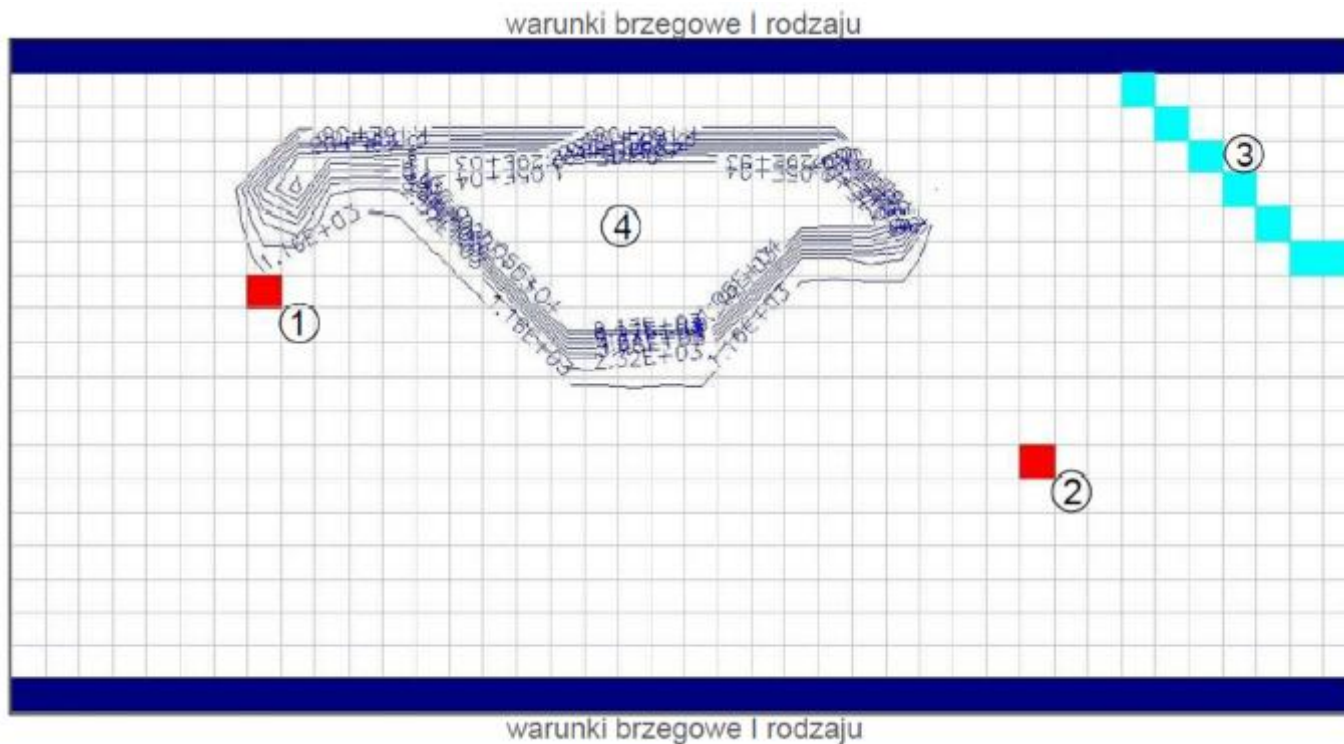
Początkowe zanieczyszczenie

Źródło: Pivińska & Kaleta, 2016

Zanieczyszczenie po 5 latach w warstwie A

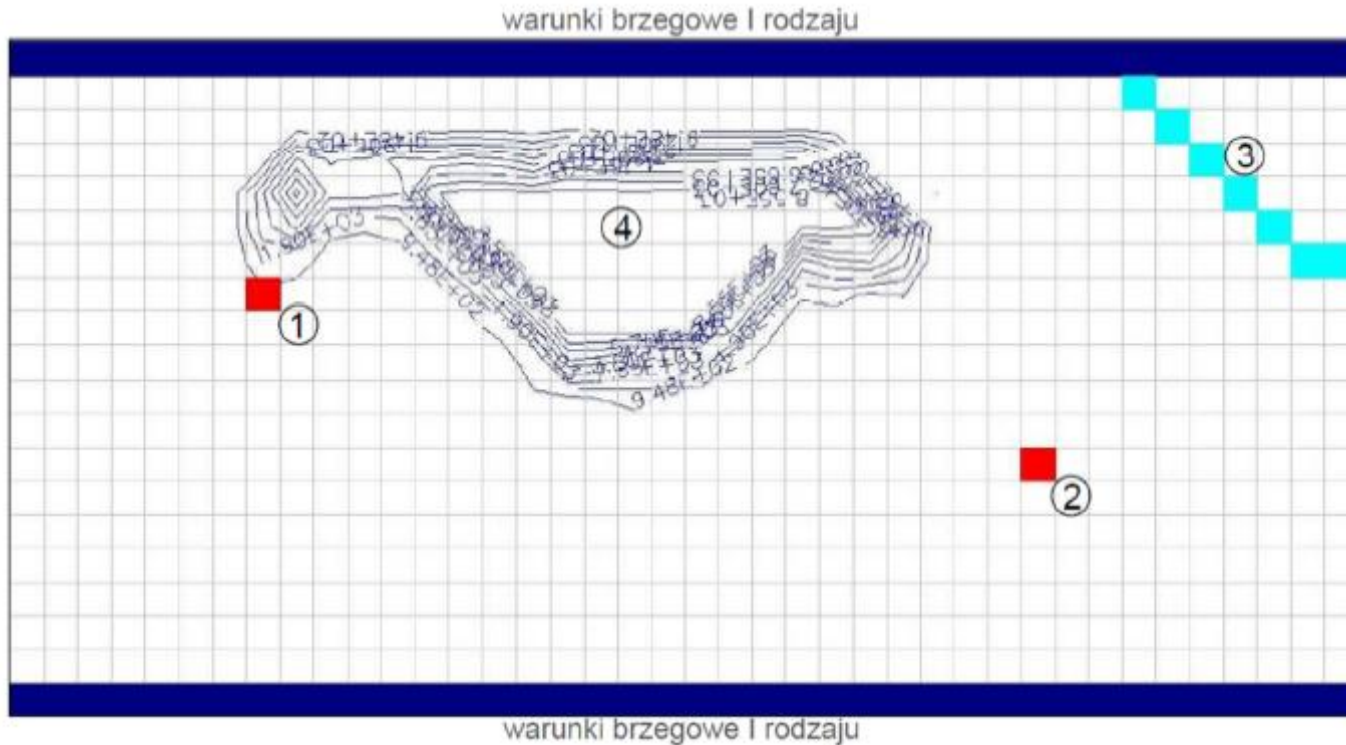

Źródło: Piwińska & Kaleta, 2016

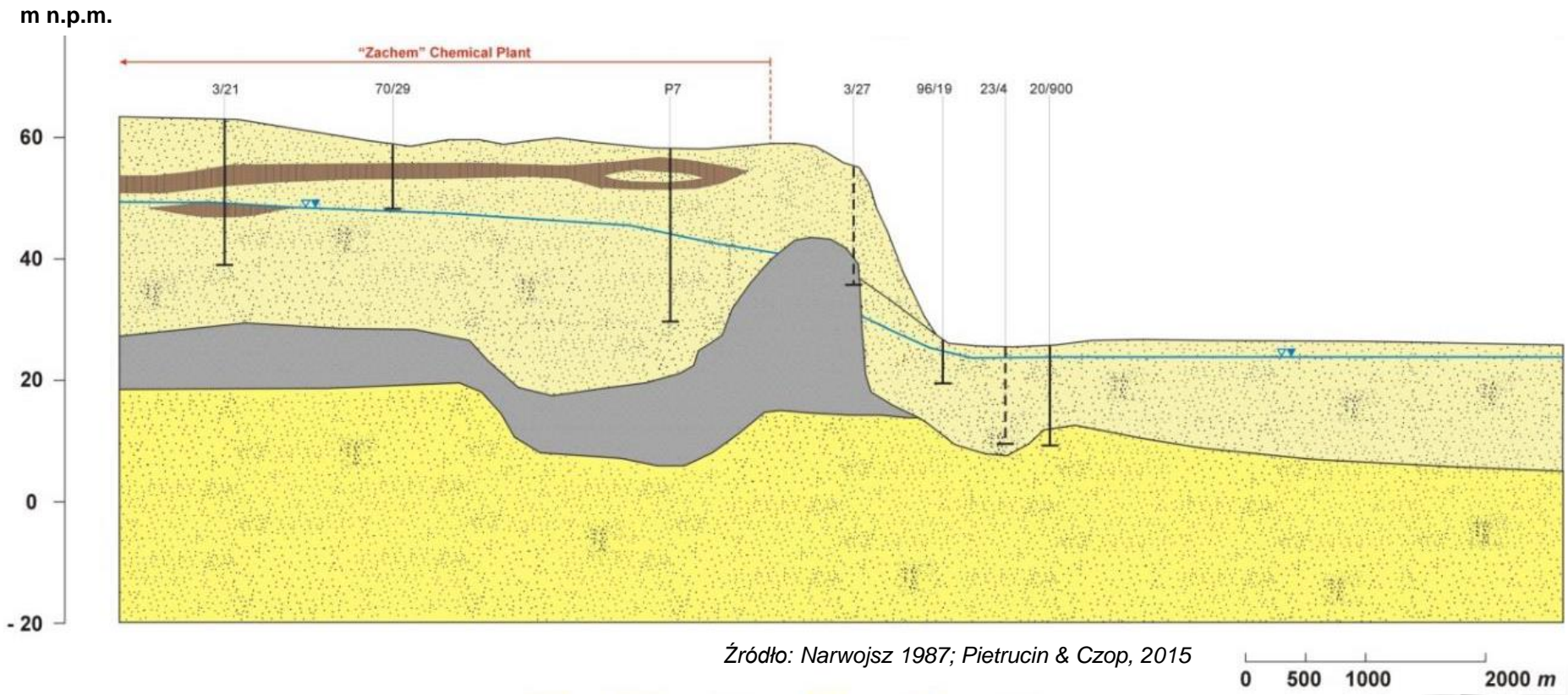
Zanieczyszczenie po 5 latach w warstwie A

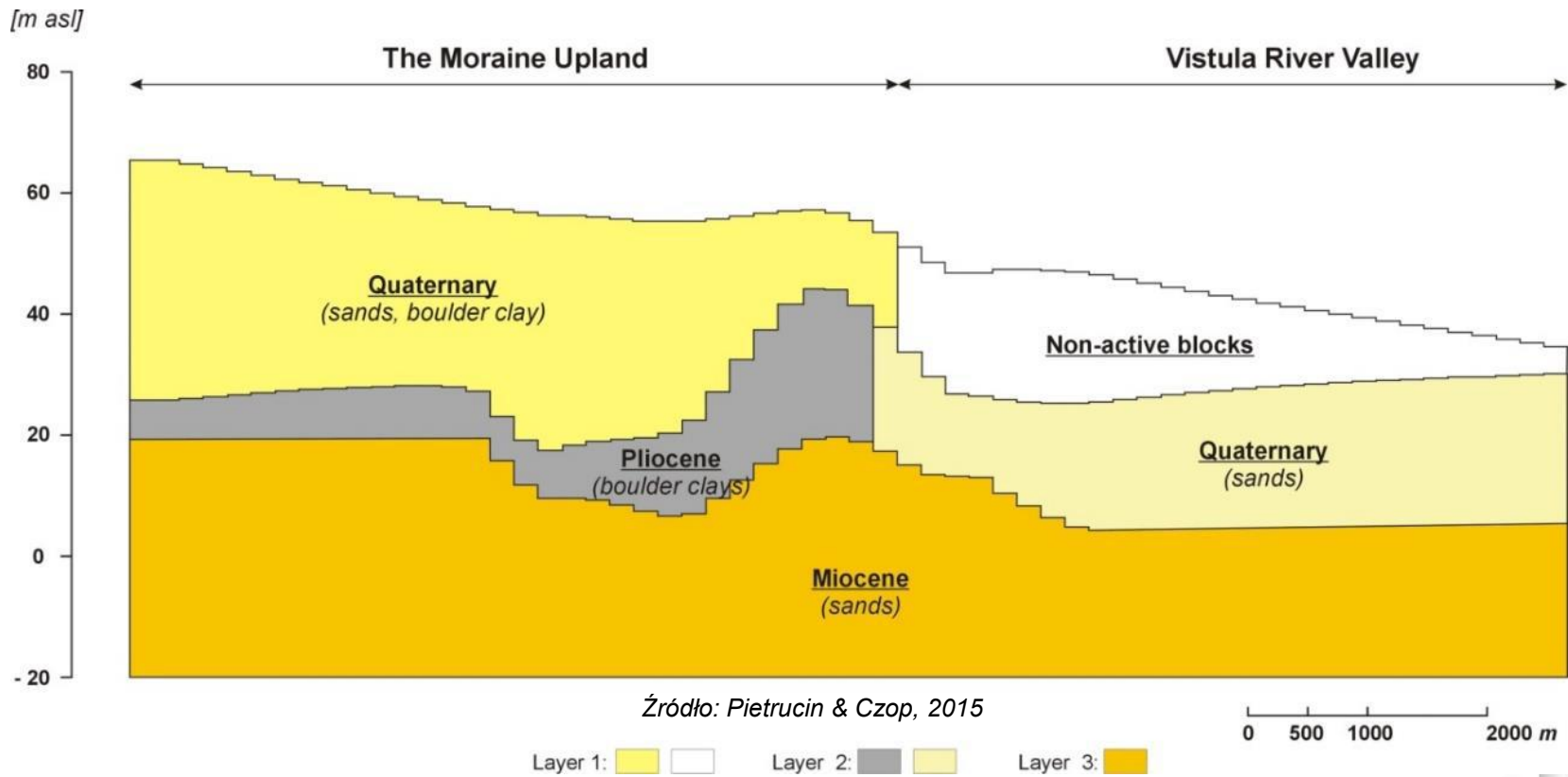
Źródło: Pivińska & Kaleta, 2016

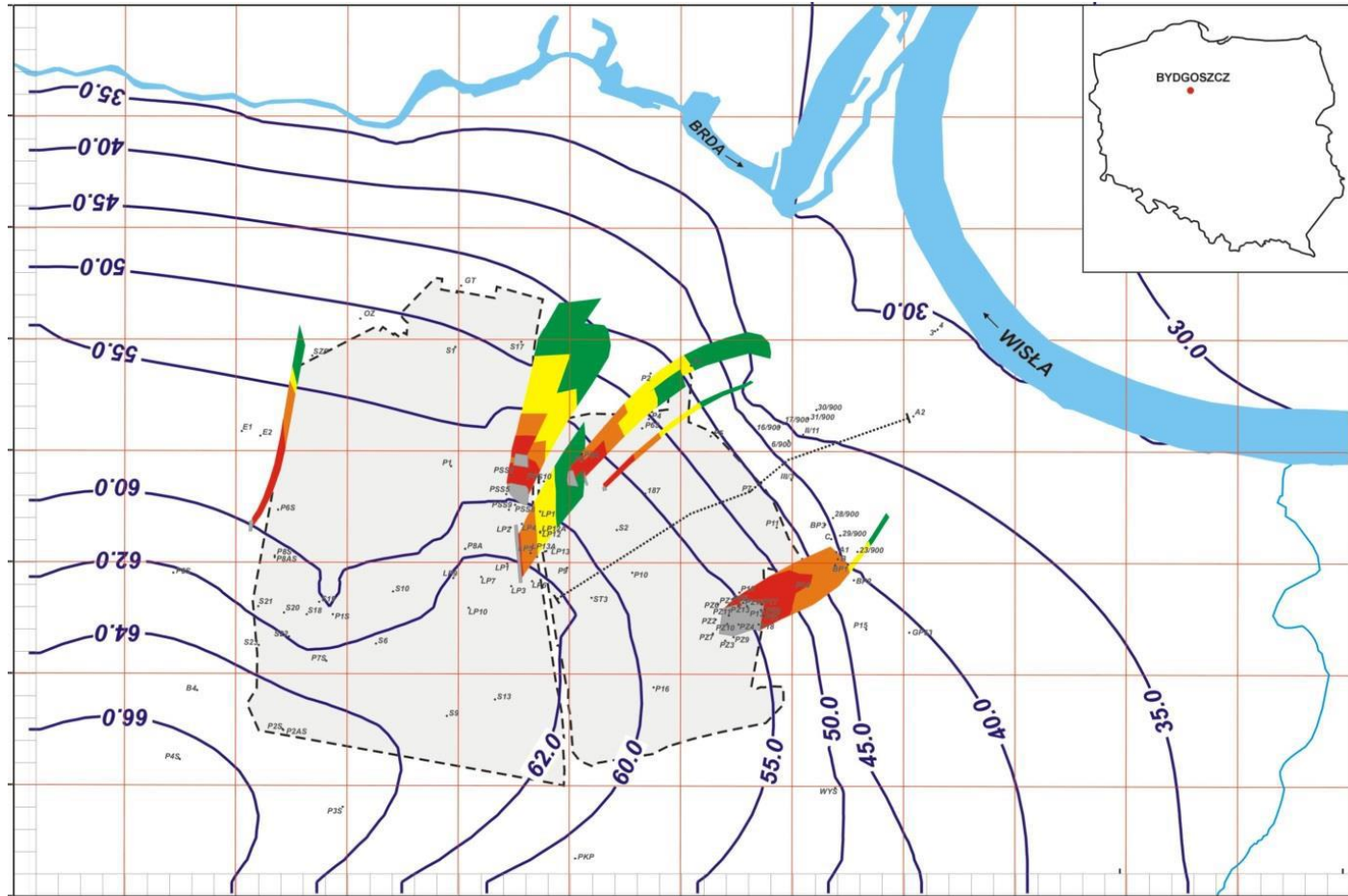
Zachem - przekrój geologiczny

Model koncepcyjny

Model transportu zanieczyszczeń

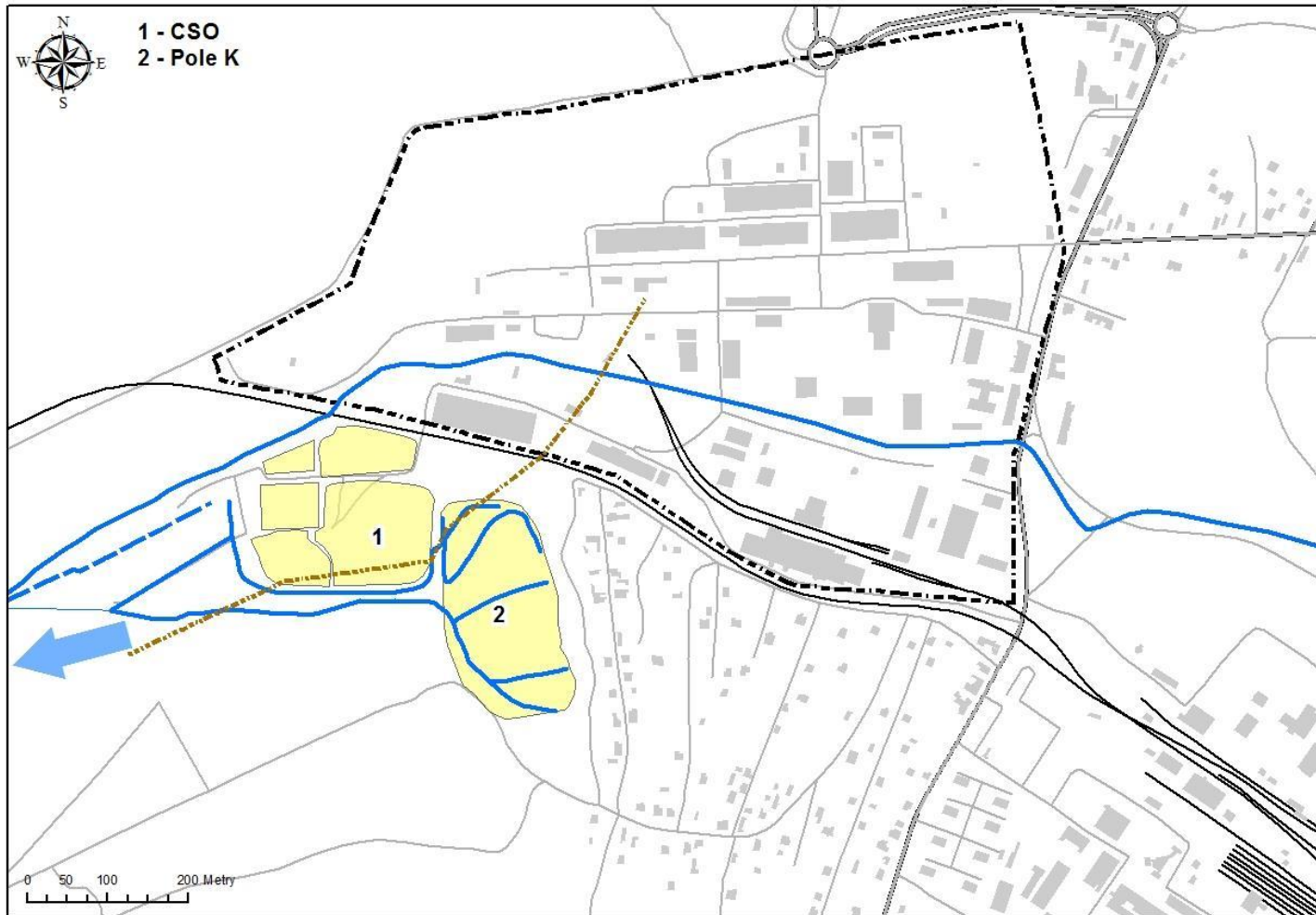
Źródło: Pietrucin & Czop, 2015

0 500 1000 2000 m

Jaworzno – Organika AZOT

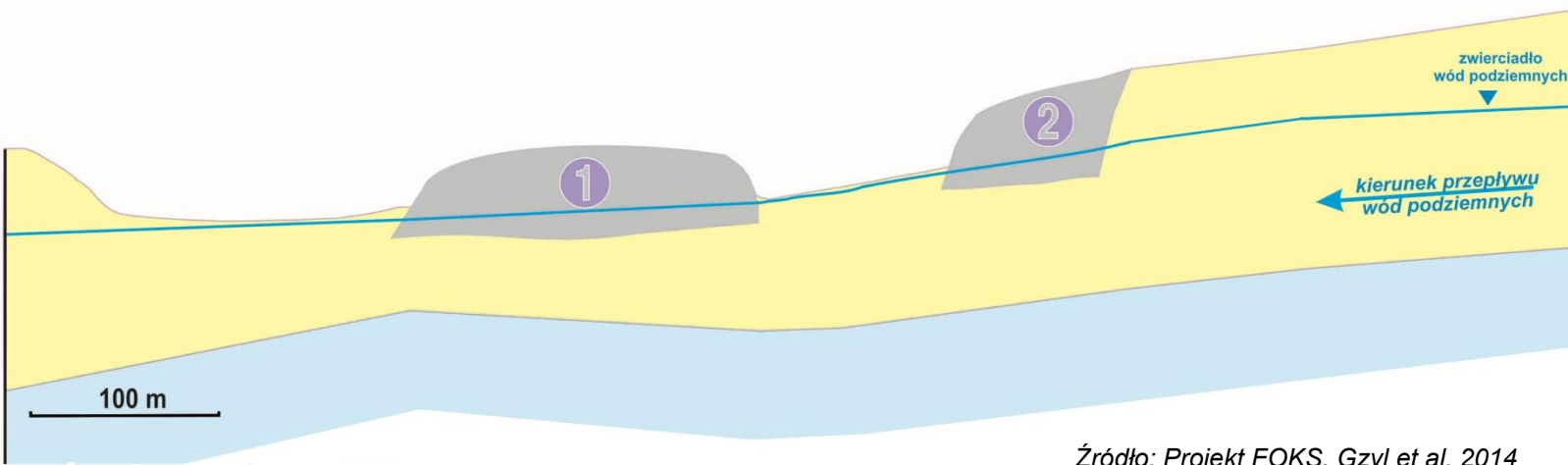
Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

Model koncepcyjny - przekrój

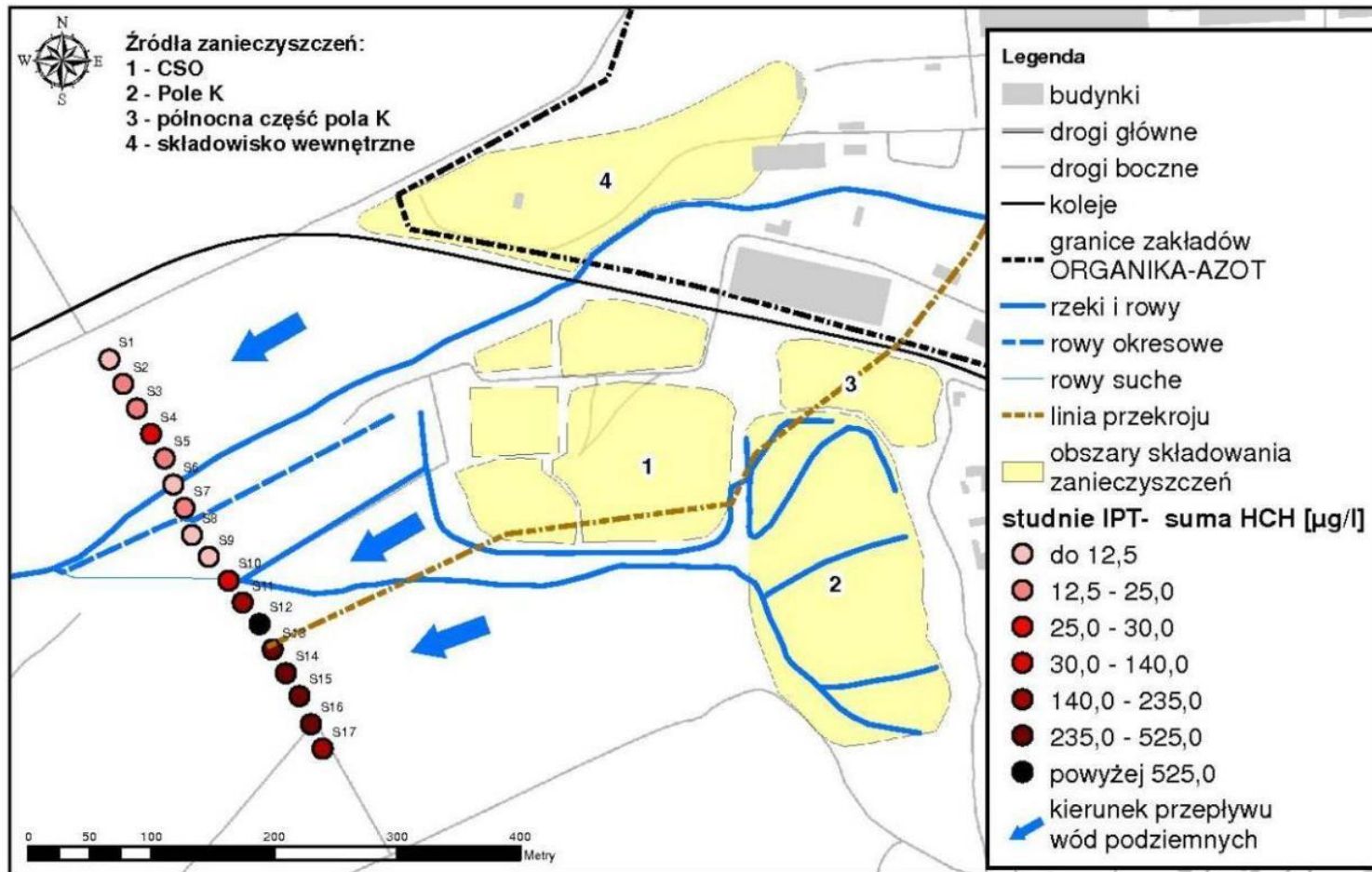
- - piaszczysta warstwa wodonośna
- - warstwa nieprzepuszczalna
- - CSO
- - północna część pola K

Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

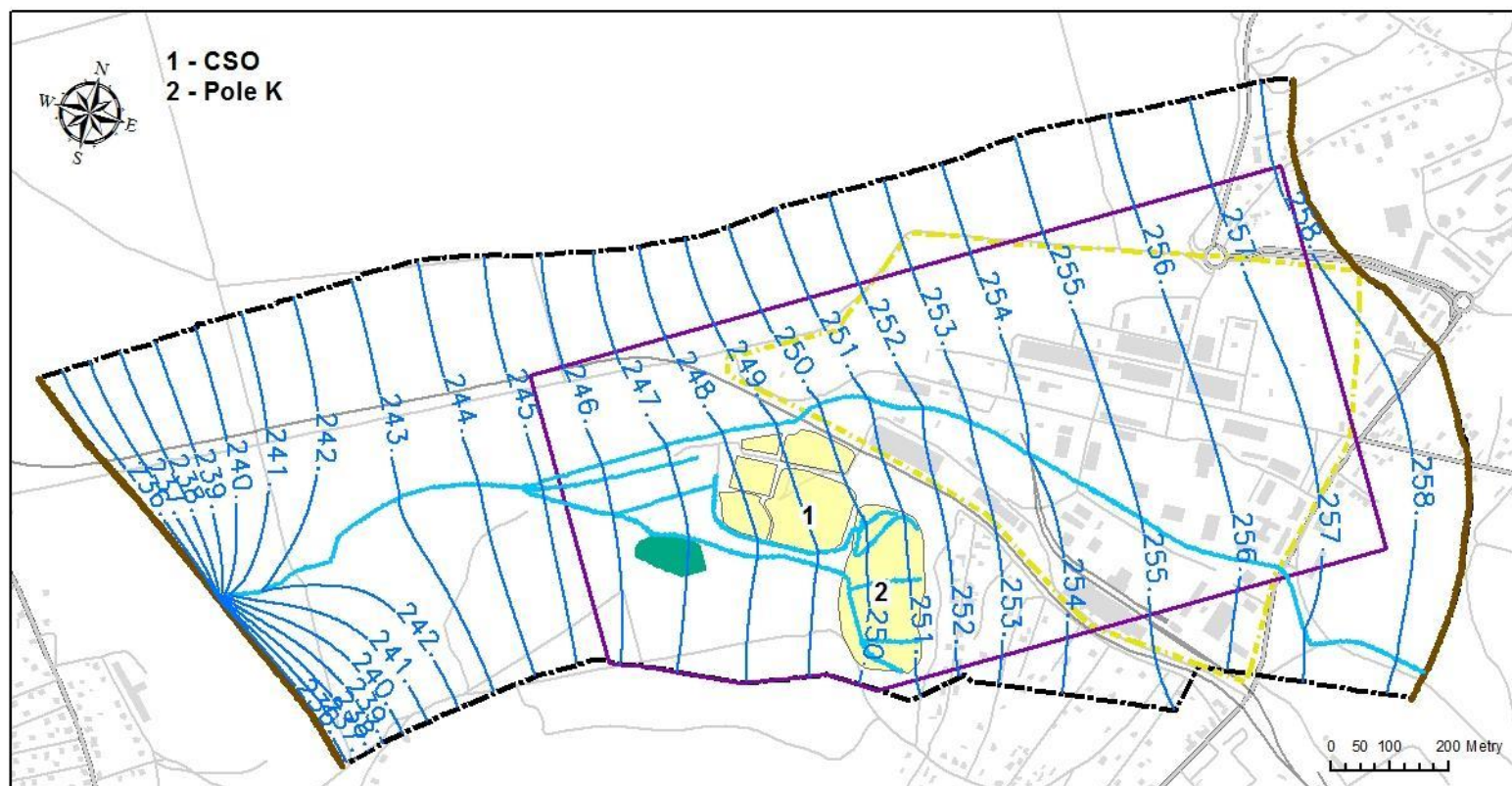
Model koncepcyjny po pierwszej aktualizacji

Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

Model numeryczny przepływu wód podziemnych

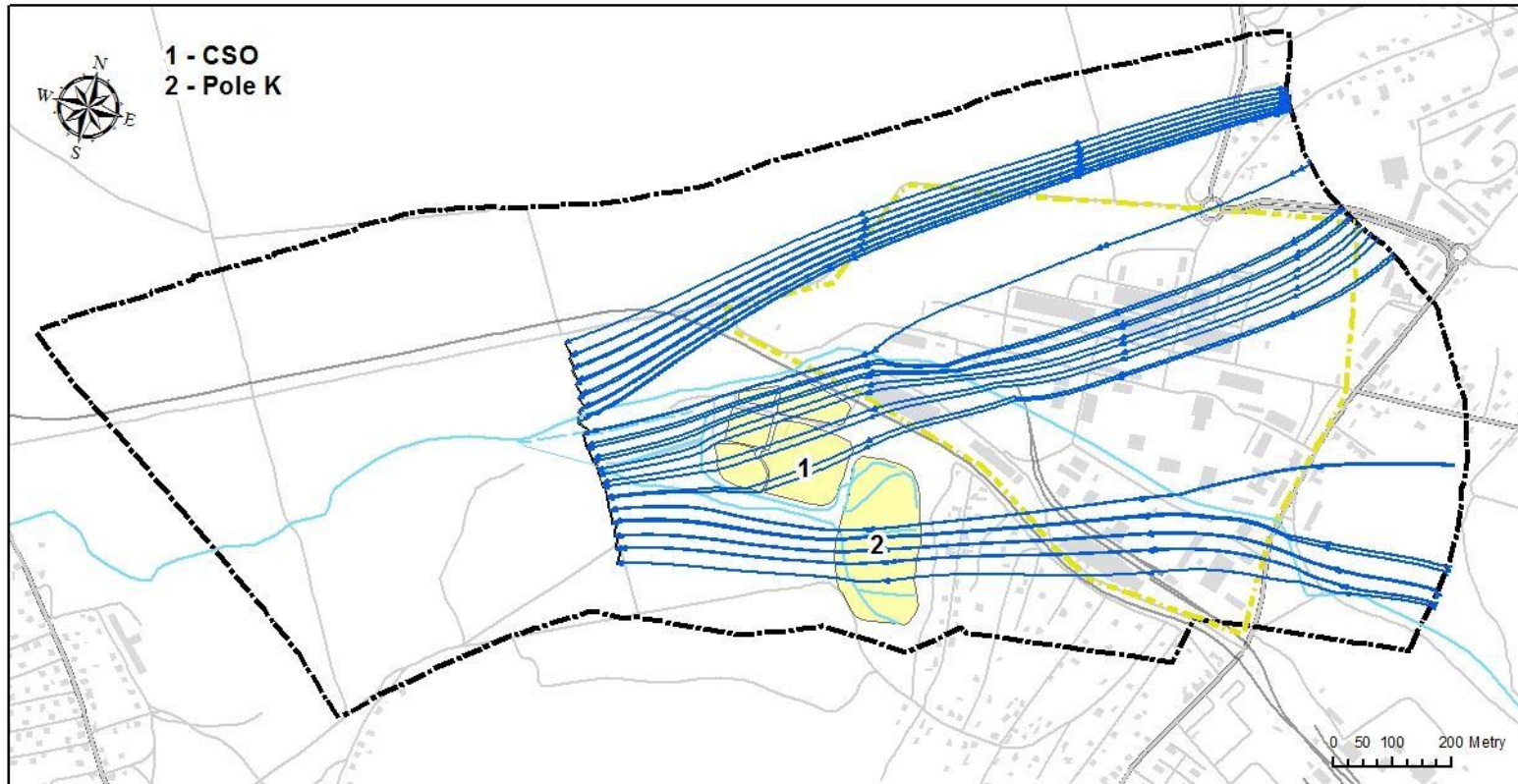

Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

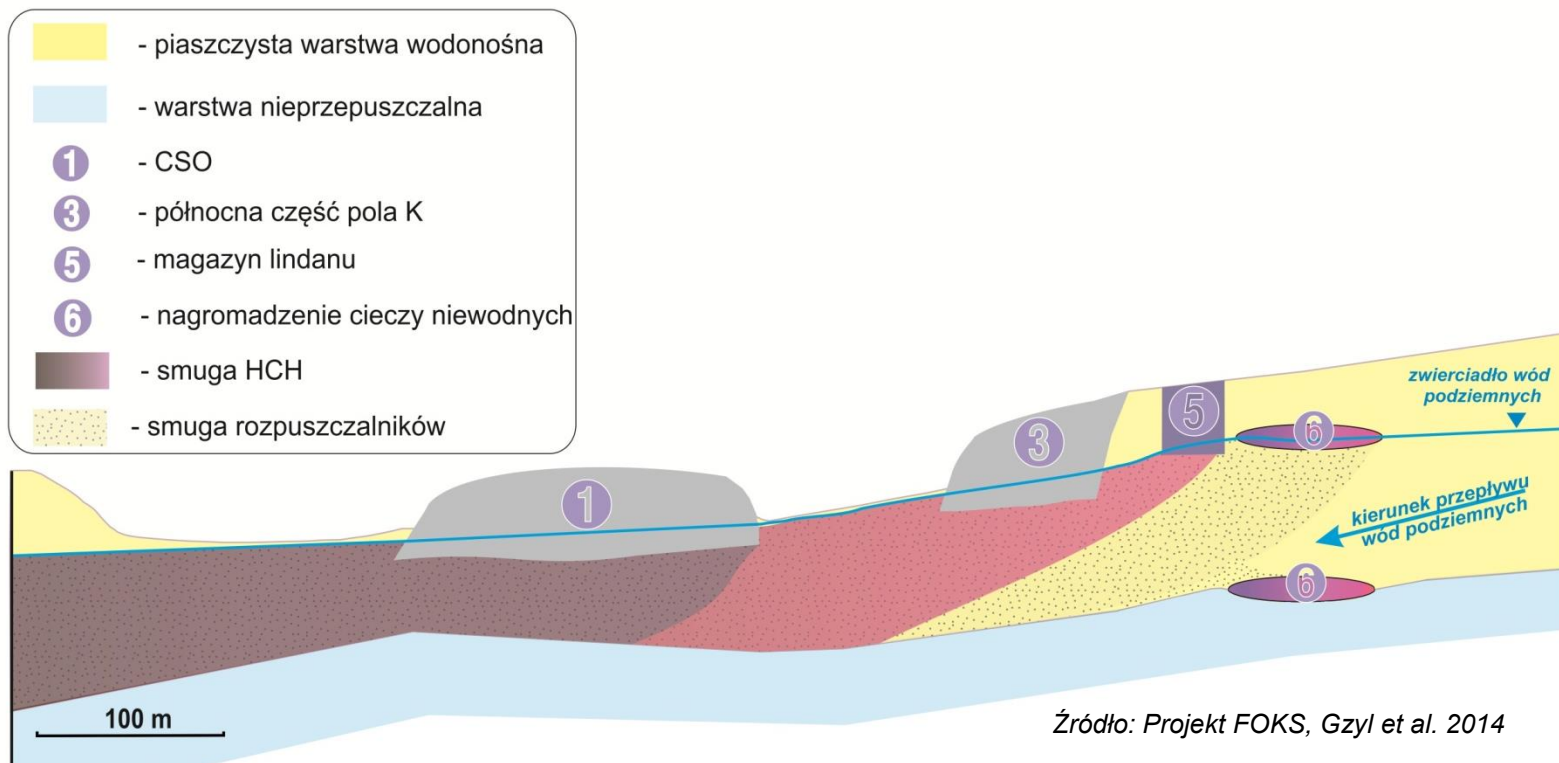
Model transportu - adwekcja

Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

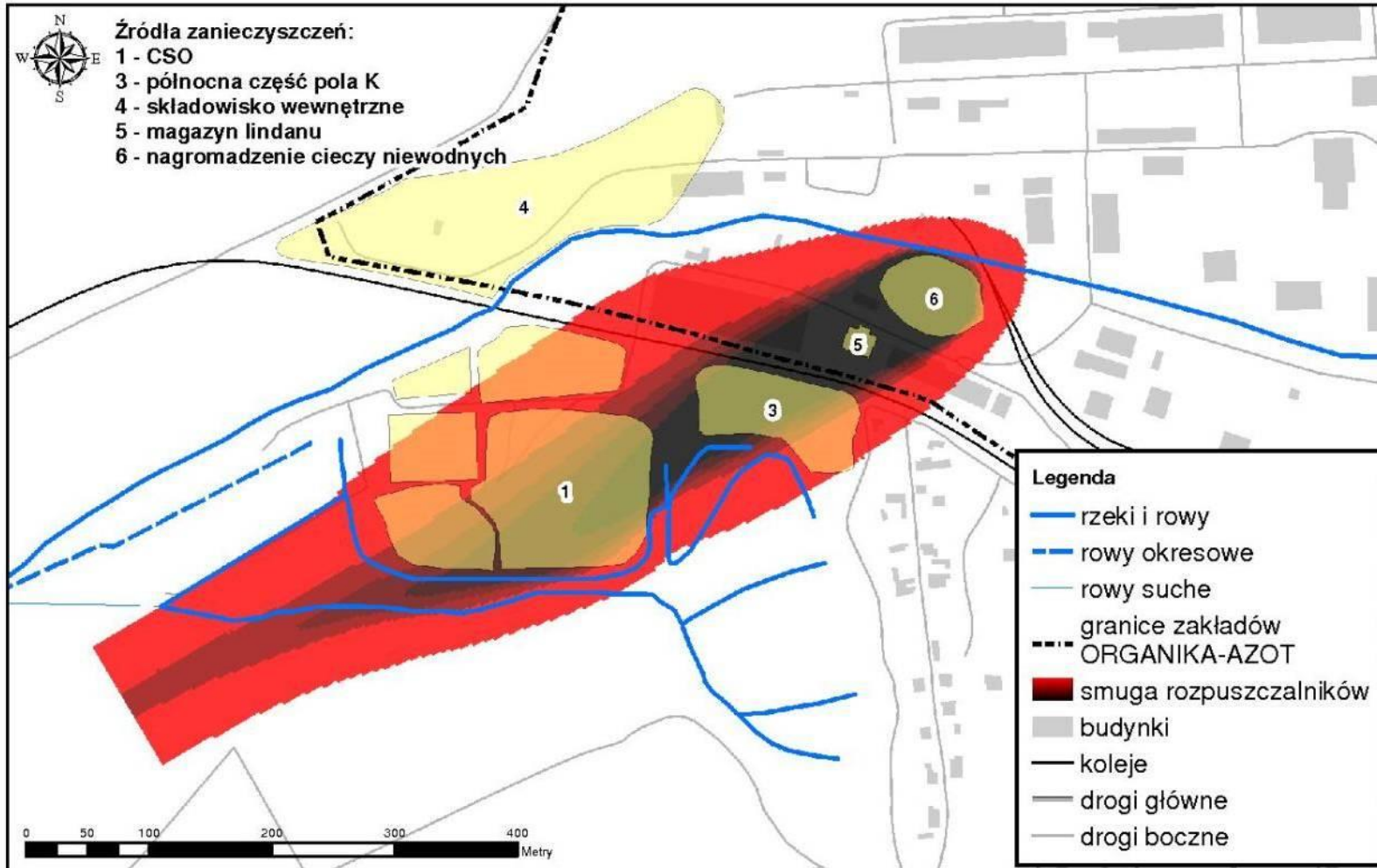

Ostateczny model koncepcyjny

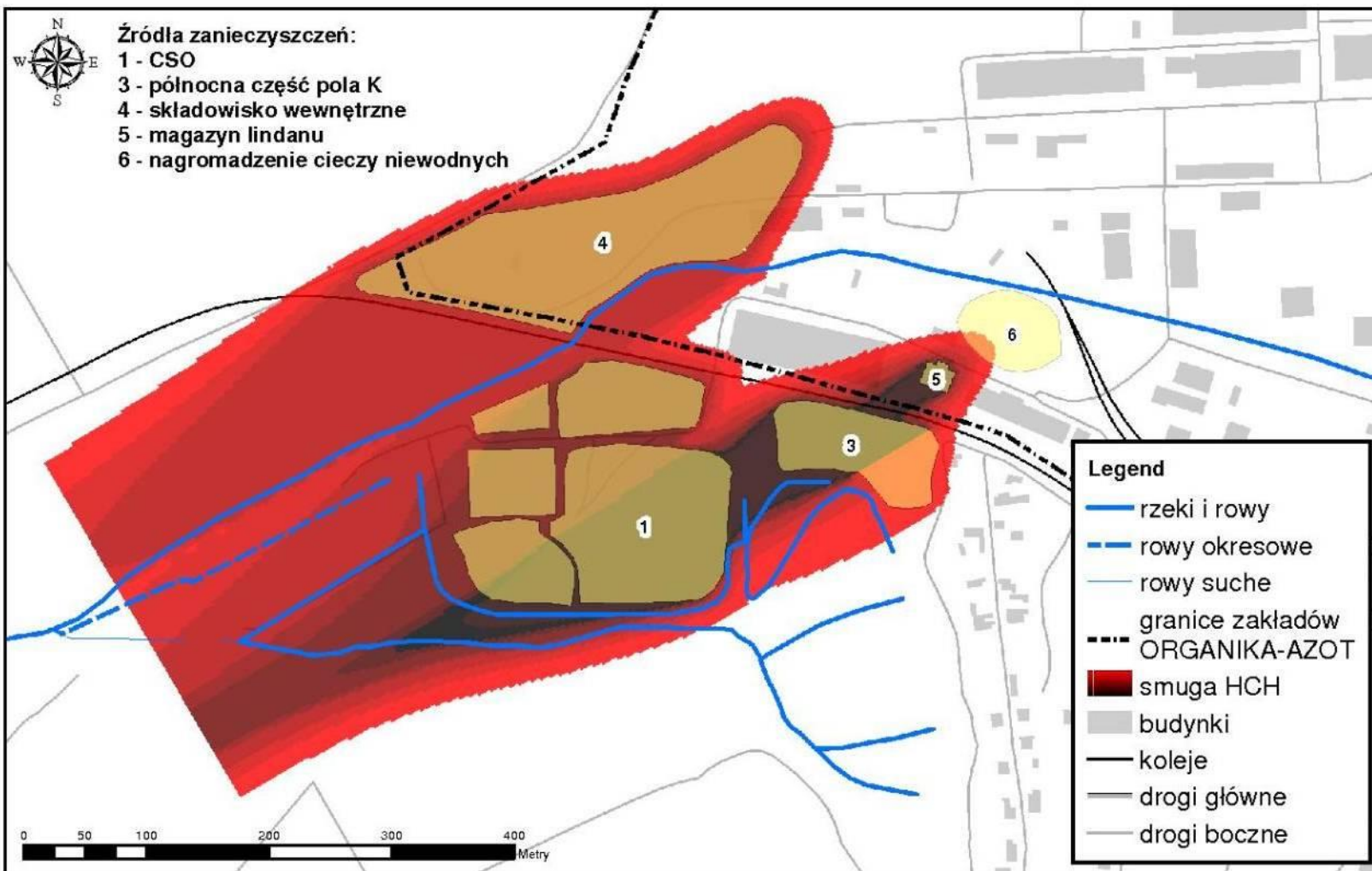
Model transportu – smuga rozpuszczalników

Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

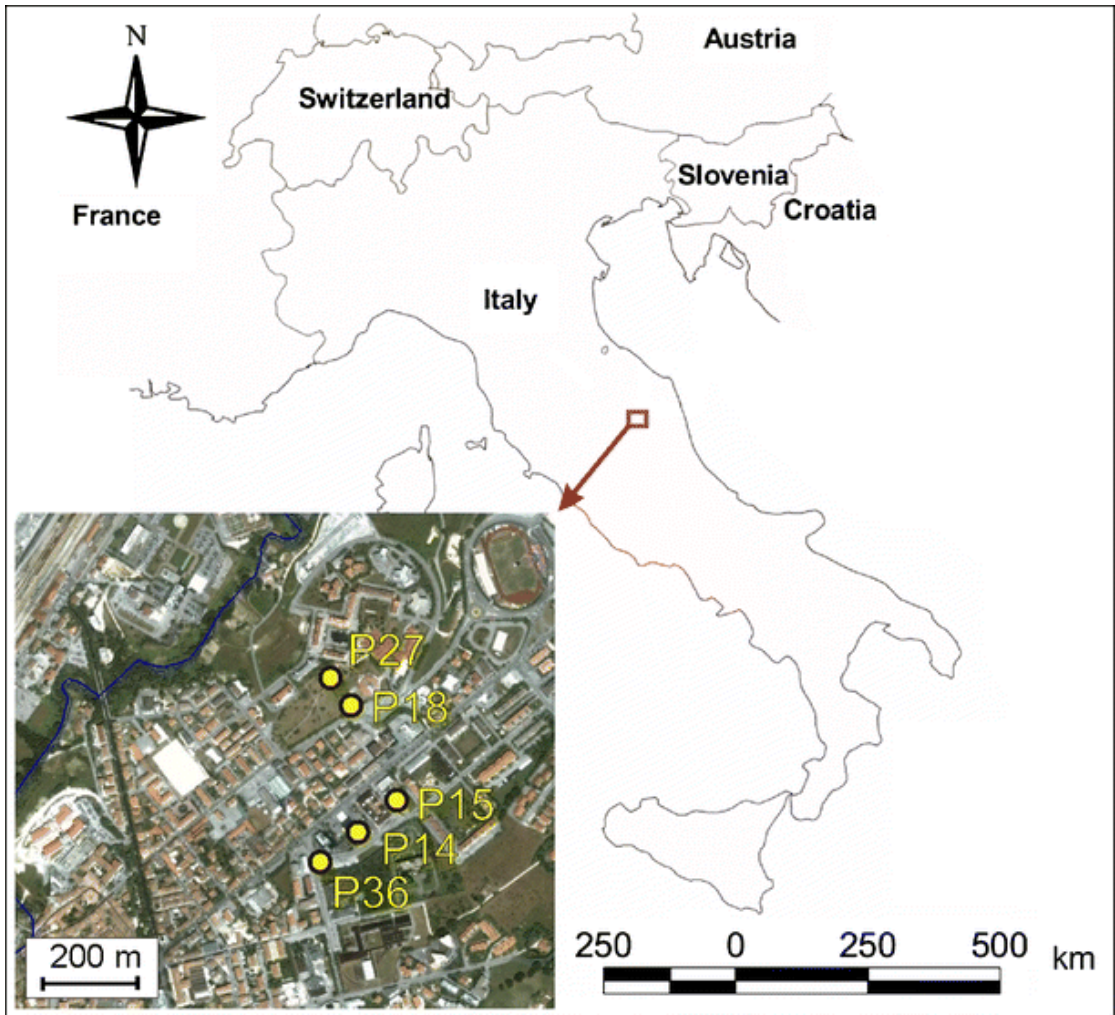
Model transportu – smuga pestycydów (HCH)

Źródło: Projekt FOKS, Gzyl et al. 2014

Fabriano, Włochy

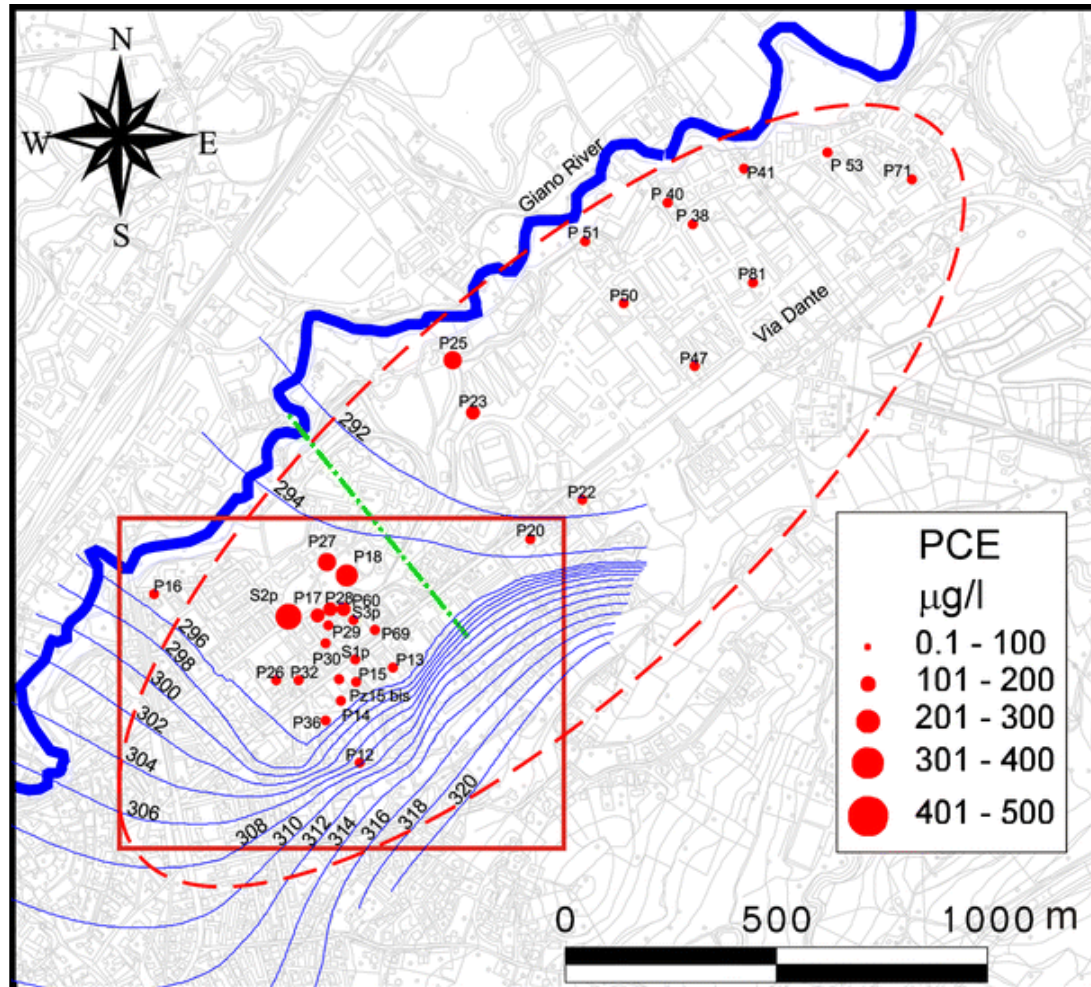

Źródło: Alberti et al. 2011

Dolina rzeczna zanieczyszczona przez rozpuszczalniki chlorowane

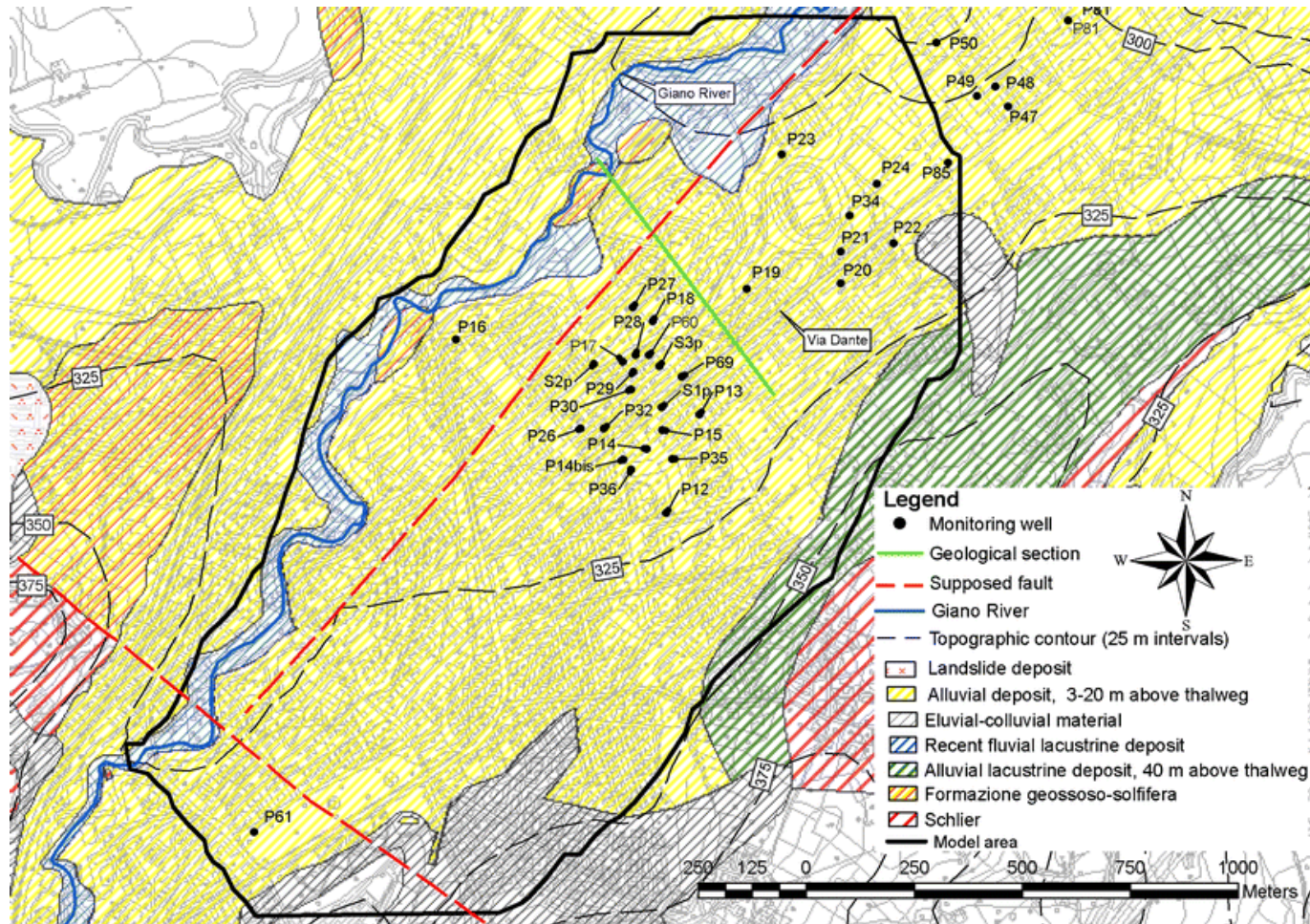

Źródło: Alberti et al. 2011

Mapa geologiczna

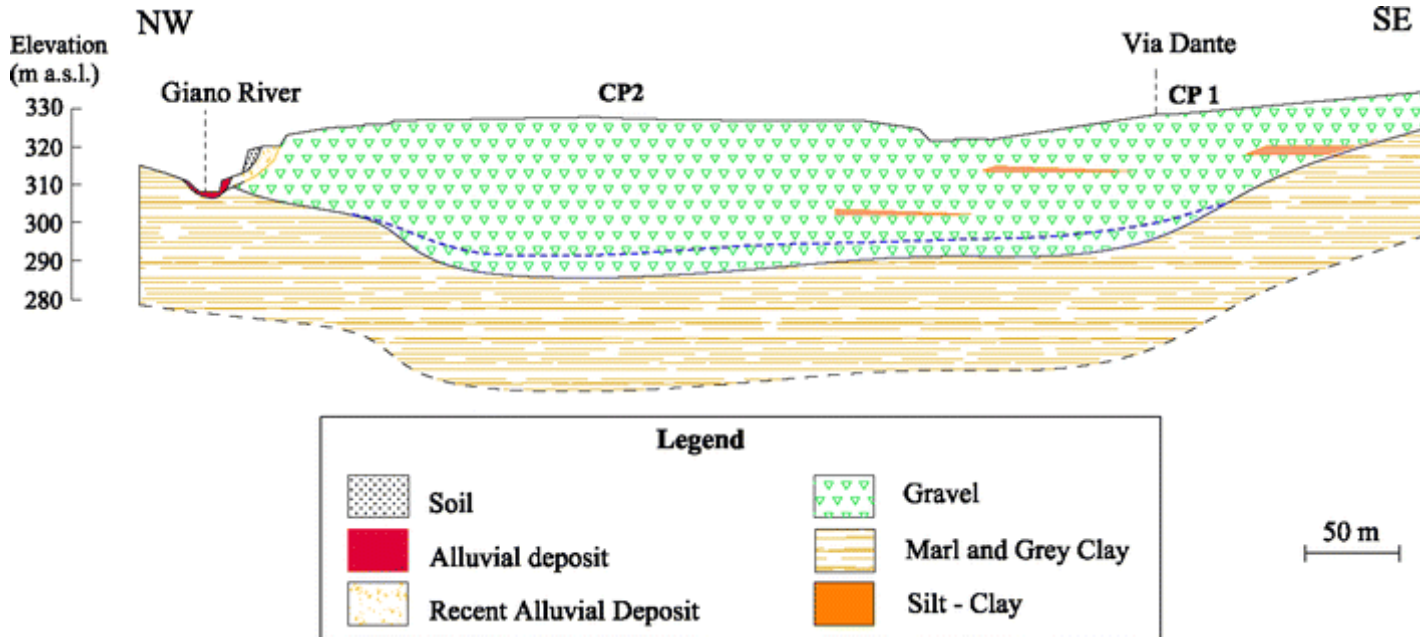

Źródło: Alberti et al. 2011

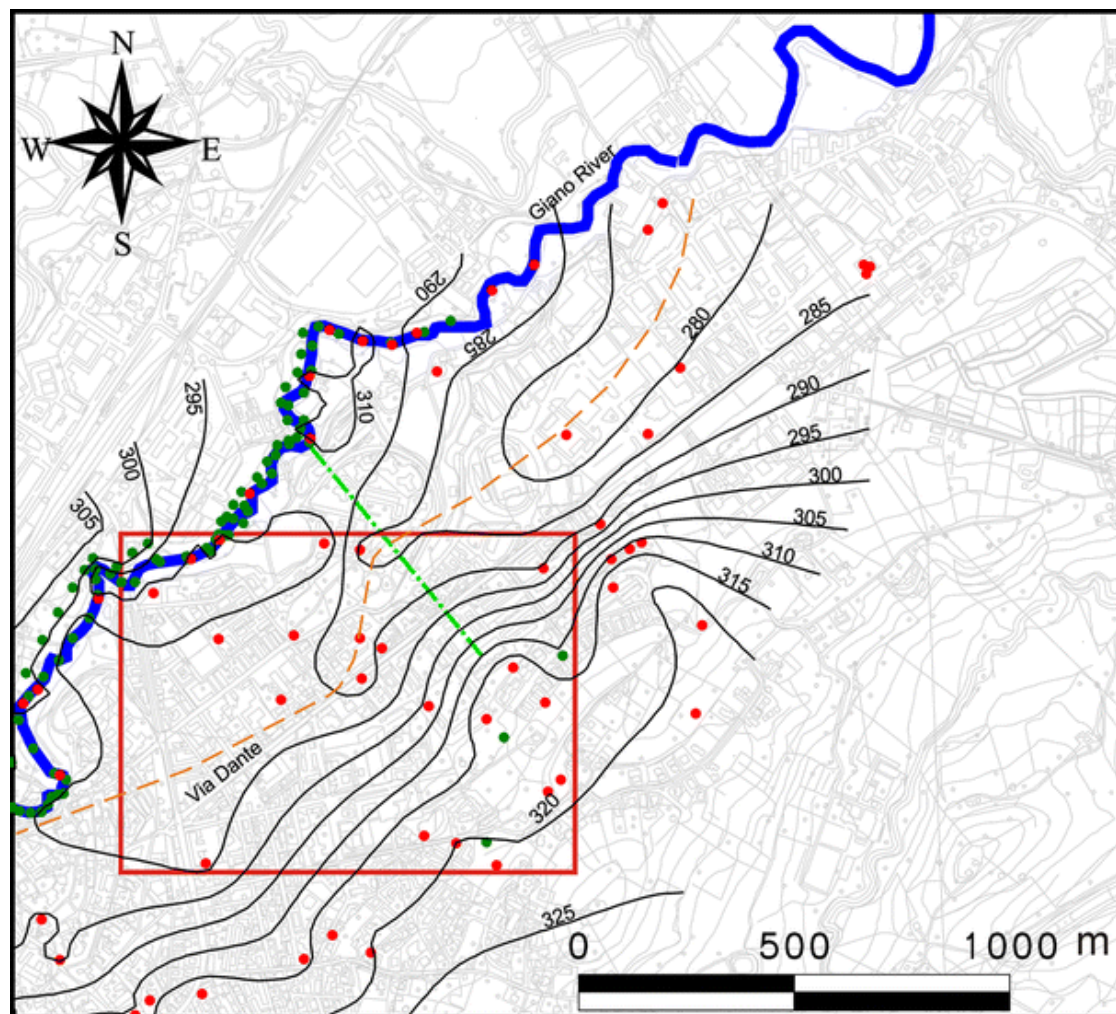
Przekrój geologiczny

Źródło: Alberti et al. 2011

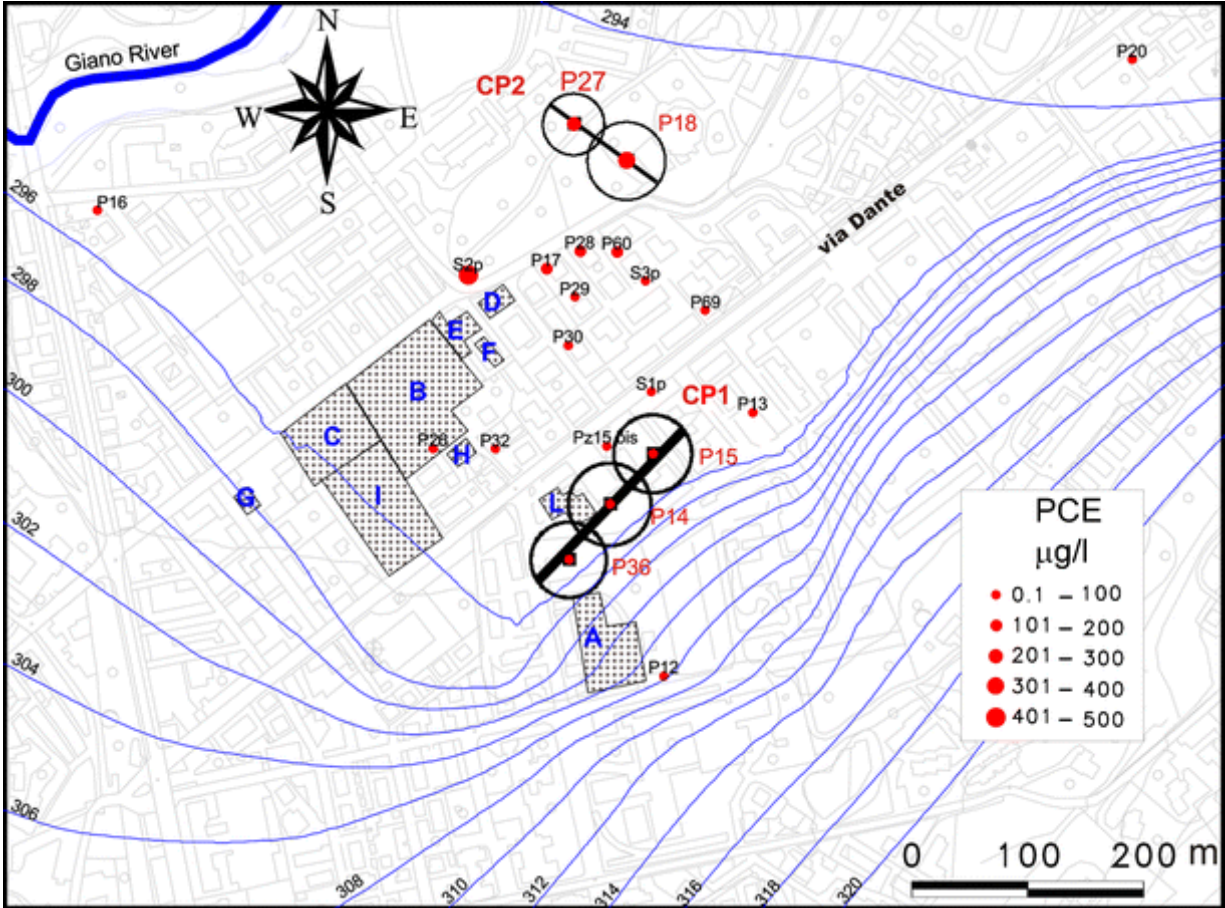
Spąg pradoliny rzecznej

Źródło: Alberti et al. 2011

Pompowania badawcze

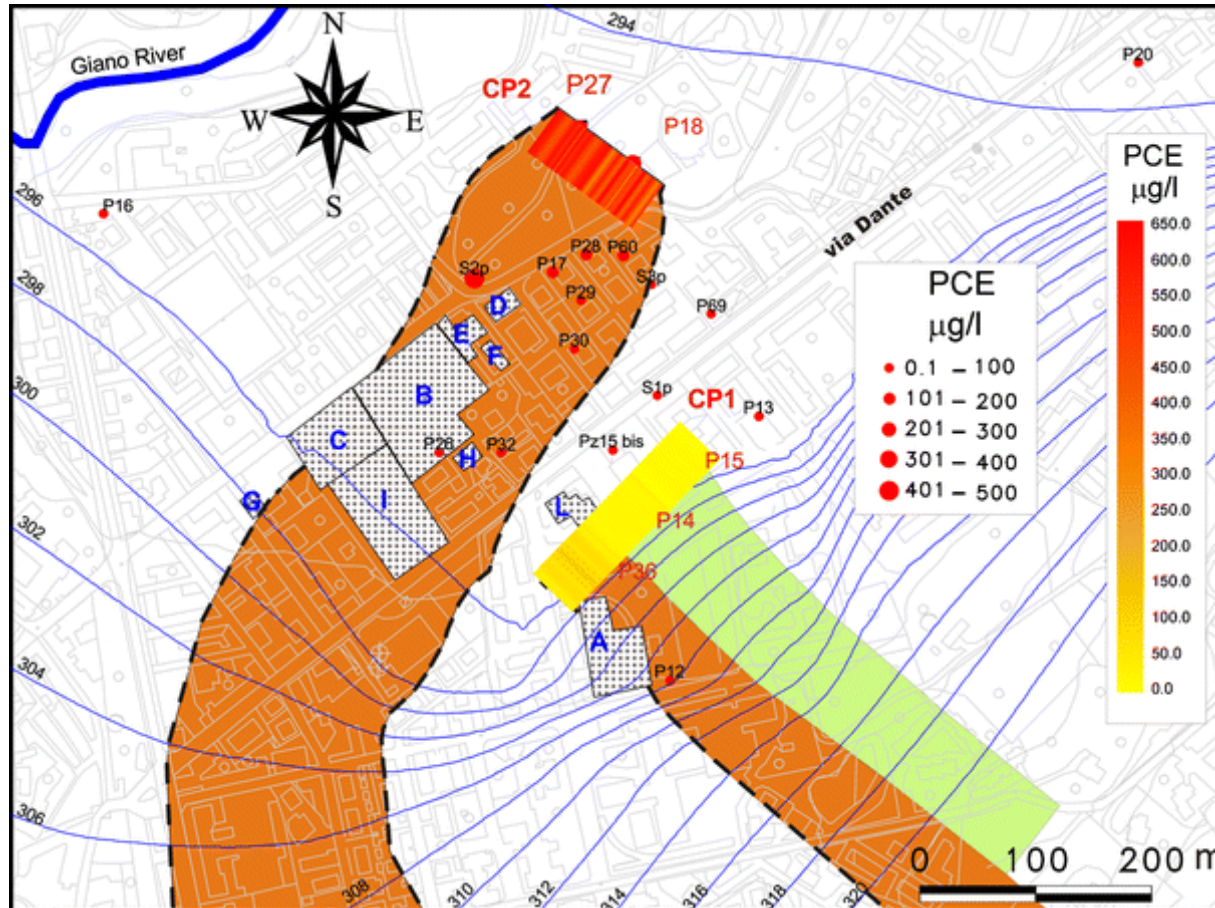

Źródło: Alberti et al. 2011

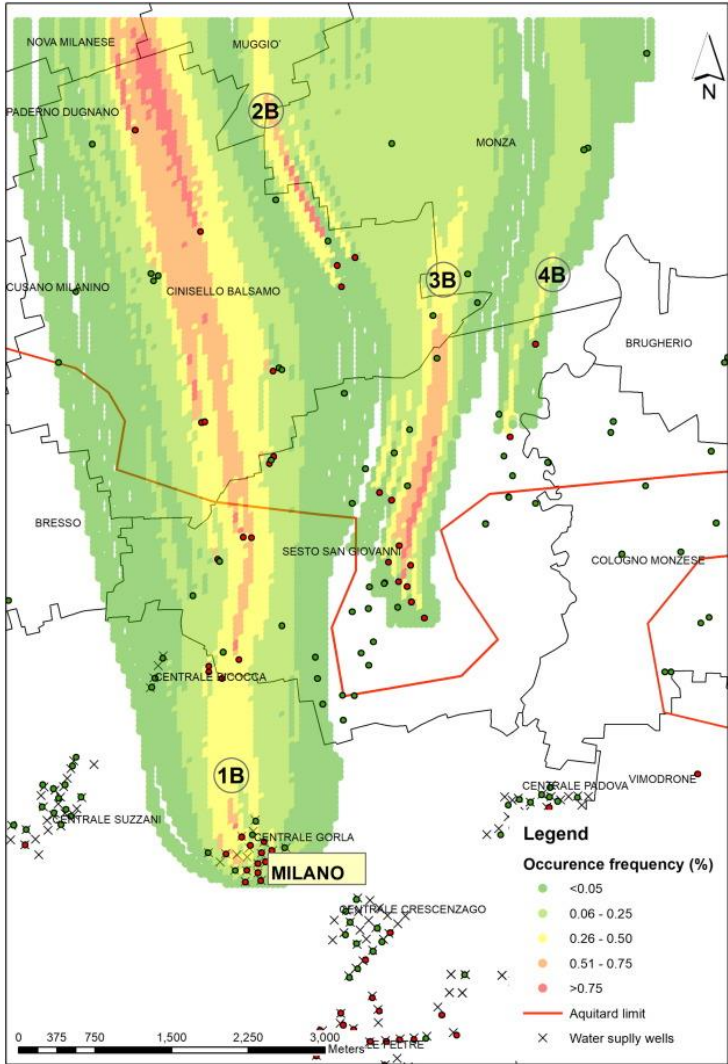
Modelowanie transportu zanieczyszczeń

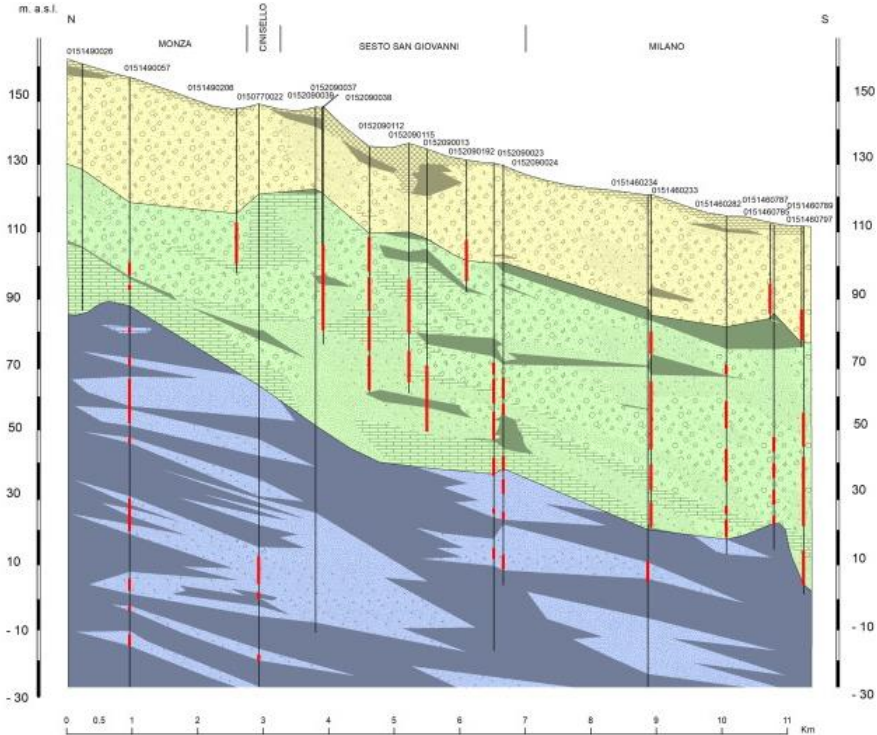
Źródło: Alberti et al. 2011

Modelowanie probabilistyczne

Źródło: Alberti et al. 2011

Źródło: Alberti et al. 2011

Dziękujemy za uwagę
zapraszamy do dyskusji

Grzegorz Gzyl
Główny Instytut Górnictwa
www.gig.eu

